ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Օտար Թղթատարօք ղրկուած 2 1/2 լիրա
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ. երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի:

30 ՓԱՐԱՅ

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

30 ՓԱՐԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած յօդուածոց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է.

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն Խմբագիր–Տնօրէնին պիտի ուղղուի. Կ. Պոլիս Պօնճուք–Գափու Հէյրի Պէյ խան թիւ 31 Մասիսի գրասենեակը.

Ճամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր.

Զարկուած նամակ, յօդուած, եւայլն ետ չեն տրուիր.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հեռագրական. — Խառն. — Ազգային լուրեր. — Թղթակցութիւն ի փոքր Ասիոյ. — Բաբերդ. — Այլ եւ այլք. — Յիշատակին. — Բեւեռագրութիւնք. — Կերպասագործաց Ընկ. — Թերթօն Մասիսի:

Կ. ՊՈԼԻՍ 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

ԱՆԳԼՈՅ-ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Լոնտրա 13 սեպտ.

Ուոլսլի զօրավարն այս առաւօտ սկսաւ Թէլ-էլ-Քէպիրի վրայ քալել, եւ արշալուսին թշնամւոյն գծից վրայ պիտի յարձակի:

Լոնտրա 13 սեպտ.

Այս առտու թուով Աղեքսանդրիայէն եկած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Անգլիական զօրքը գրաւած է Թէլ-էլ-Քէպիրն եւ 40 թնդանօթ ու բազմաթիւ գերի առած է: Անգլիական հեծելազօրքը կը հալածէ Արապի փաշայի զօրքերը:

Գասասին 13 սեպտ.

Այս առաւօտ ժամ 2 ին Անգլիական զօրքն սկսաւ Թէլ-էլ-Քէպիրի վրայ քալել: Անոյշ Ջուրի ջրանցքին երկու կողմէն միանգամայն շարժում կը լինի: Ուոլսլի զօրավարին նպատակն է Արապիի զօրաց դիրքերը պաշարել, անոնց պահանջման գծին վրայ գտնուած երկաթուղին քանդել եւ Զագազիկի հետ անոնց հաղորդակցութիւնն ընդհատել:

Բոր Սայիտ 13 սեպտ.

Թէլ-էլ-Քէպիրի ճակատամարտին մէջ Արապիի զօրաց կորուստն է 2,000 մարդ, Անգլիացւոցն 200 մարդ, որոցմէ ոմանք սպայներ են: Արապիի բանակը բոլորովին յուսահատ եղած է: Անգլիական հեծելազօրքը փախստական Եգիպտացւոց ճամբան ընդհատեց:

Լոնտրա 13 սեպտ.

Զօրավար Ուոլսլիի մէկ հեռագիրը Թէլ-էլ-Քէպիրի առումը ծանուցանելով, կ'ըսէ թէ Արապի 26,000 զօրք եւ 70 թնդանօթ ունէր, իսկ Անգլիացիք 11,000 հետեւակազօր, 2,000 հեծելազօր եւ 60 թնդանօթ: Անգլիական զօրքերը մեծ եռանդ ցոյց տուին: Արապիի զօրաց կորուստներն յոյժ մեծ են: Արապի փաշա դէպի Զագազիկ փախաւ: Հնդկական եւ Սկովտիական զօրագունդք դէպի Զագազիկ ուղեւորեցան: Անգլիական հեծելազօրը դէպի Պիլպէյս կը յառաջանայ Գահիրէի ճամբուն վրայ:

Բոր Սայիտ 13 սեպտ.

Զրոյց կայ թէ Քաֆր Տաուրի մէջ Արապիի ունեցած զօրքերը դէպի Գահիրէ կը փախչին:

Լոնտրա 13 սեպտ.

Թայմզ կը կարծէ թէ զինուորական պայմանագրին նկատմամբ ծագած ամենէն վերջին դժուարութիւնք հարթուած են եւ թէ պայմանագիրն պիտի ստորագրուի ի մօտոյ:

Առանձին համաձայնութեան մը համեմատ Եգիպտոս ղրկուելիք Օսմանեան զօրաց թիւն 3000 ը չպիտի անցնի: Օսմանեան զօրքերը Բոր-Սայիտ պիտի երթան եւ հոն Ուոլսլի զօրավարը անոնց ո՛ր կողմը ցամաք ելնելուն նկատմամբ պէտք եղած հրահանգները պիտի տայ:

Սէր Չարլզ Ուիլսն, որ Օսմ. զօրաց ընկերանալու համար քոմիսէր անուանուած է, Կ. Պոլիս երթալու վրայ է, որ այս խնդրոյս մանրամասնութեանց վրայ պիտի խորհրդակցի:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Վճռական ճակատամարտը վերջապէս տեղի ունեցաւ: Այս առտու հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Անգլիացիք Թէլ-էլ-Քէպիրի ամրութեանց վրայ յարձակելով, Արապիի բանակը ցրուեր եւ Թէլ-էլ-Քէպիրի դիրքերը գրաւեր են: Այս առաւօտեան Վագըթ հետեւեալ կերպիւ կը պատմէ Անգլիացւոց յարձակումն.

"Երէկ գիշեր ժամն 9 1/2 ին Անգլիացիք Թէլ-էլ-Քէպիրի վրայ յարձակելով գրաւեր եւ 40 թնդանօթ եւ 2,000 գերի առեր են: Արաբք 3,000 մեռեալ ունեցեր են: Վերջին տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ Արապի փաշայի մօտերիմ Բալէր անուն Ֆրանսացի սպայն, որ ծանրապէս վիրաւորեալ էր, մեռեր է: Իր մահուան տագնապին մէջ ըսեր է թէ Փարիզ ունեցած 10 տարեկան որդւոյ նախ Աստուծոյ եւ ապա իսլամազգին խնամոց կը յանձնեմ: Սուէյզի ջրանցքին արեւմտեան կողմը համախմբեալ գունդ մ'Արաբ հեծելազօր Արապիէն բաժնուելով Խտիւին հնազանդութիւն յայտներ է եւ Խտիւը զանոնք ընդուներ է, պայմանաւ որ Եգիպտական զօրաց մէջ տիրող ապստամբութիւնը բառնալու համար աջակցին իրեն:"

Երէկ իրիկուն Սէր Կարնըթ Ուոլըսլի հետեւեալ հեռագիրը ղրկեց առ Լորտ Տըֆըրին.

Իսմայիլիա 13 սեպտ.

"Թէլ-էլ-Քէպիրն այս առաւօտ առինք 20 վայրկեան մէջ:

«40 թնդանօթք, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ գերիներ ինկան մեր ձեռք:

«Մեր հեծեալ զօրքը կը հալածէ զԵգիպտացիս:

"Ճակատամարտն այս առաւօտ սկսաւ եւրոպական ժամ 4 1/2ին:"

Աղեքսանդրիա հրատարակեալ Էճիբս անուն Յունարէն թերթը կը հաւաստէ թէ Խտիւը դիտաւորութիւն ունի Իսմայիլիա երթալու, որպէս զի յետոյ անմիջապէս Գահիրէ երթայ երբ մայրաքաղաքին մէջ բարեկարգութիւնը վերահաստատուի: Նոյն լրագիրը կ'ըսէ նաեւ թէ Իսմայիլիայի ճամբով Գահիրէէն եկող անձանց տեղեկագրերէն կը հետեւի թէ տեղացի ժողովրդեան կողմէ որ եւ է ապստամբական շարժում չկայ Գահիրէի մէջ: Արապի փաշա անգամ մը միայն Գահիրէի մէջ երեւեր է՝ իր զօրաց Մահսամայի կողմէ կրած պարտութեան լուրին վրայ: Դիկտատորը սովորաբար Թանթաւ կը բնակի, ուսկից փոխանակի Քաֆր-Տաուրի եւ Թէլ-էլ-Քէպիրի բանակները կ'երթայ: Մնացեալ ժամանակը երեւելեաց եւ իւլէմայից ժողովներուն կը նախագահէ, որք Թանթաւի երկաթուղւոյն կայարանը կը գումարին: Արապի փաշա արեւելեան զգեստ կը հագնի, ամեն ոք իր հրամանաց կը հնազանդի եւ կը յարգէ զայն եւ ոչ ոք կը մերժէ իրեն ինչ որ նա կ'ուզէ զինուորական գործողութիւններն յառաջ վարելու համար:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ'ըսուի թէ Բ. Դուռը ծանուցեր է մեծ տէրութեանց թէ Հելլենական խնդիրը վերջնականապէս լուծելու եւ տակաւին բան մը չթողլու նպատակ ունի:

Պէյքըր փաշա, որ Եգիպտոս տանող Օսմ. զօրաց Բ. հրամանատար անուանած էր, իր ընտանիքը Լոնտրա ղրկեց եւ ինք Եգիպտոս երթալու կը պատրաստուի:

Վագըթ կ'ըսէ թէ Պէրլինի Օսմ. դեսպան Սաատուլլահ փաշա եգիպտական խնդրոյն նկատմամբ անցեալ շաբթու քանիցս տեսակցեր է Պիզմարք իշխանին հետ, եւ ապահովիչ խոստումներ առեր է:

Կ'ըսուի թէ կայսերական կառավարութիւնը բանակցութեան պիտի սկսի Սեւ լերան իշխանին հետ սահմանագլխոյ խնդիրը կարգադրելու համար:

Բ. Դուռը կարգադրեց այն փոքր անհամաձայնութիւն որ Սերպիոյ կառավարութեան եւ սահմանագլխի Օսմ. իշխանութեանց միջեւ ծագած էր: Այս անհամաձայնութիւն անցեալները Թուրքօ-Սերպիական սահմանագլխին վրայ խումբ մ'Ալպանիացւոց Սերպիոյ սահմանագլուխն անցած լինելէն յառաջ եկած լինելով՝ Բ. Դուռն հրաման ըրաւ Օսմ. իշխանութեանց որ սահմանագլխին որոշող խառն յանձնախմբին կարգադրած կերպով սահմանագլխին վրայ հսկողութիւն ընեն:

Կայսերական քաղաքային վարժարանի դասախօսութիւնք յառաջիկայ շաբաթ օրը պիտի վերսկսին:

Այս առտու Վագըթի մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

"Ներսէսեան էֆէնտիի նկատմամբ բացուած դատը կը շարունակէ. կ'ըսուի թէ Ներսէսեան էֆէնտի ձեռնարկուաց եւ գործաւորաց կառավարական ռէքլիներ ցուցնելով՝ խոստումներ ըրեր է, եւ սակայն կառավարական գանձէն առած դրամը փոխանակ անոնց տալու իր քով պահեր է, որով անոնց պահանջքներն անվճար մնացեր են: Շէնքի մը հաշիւն իրեն հարցուած ժամանակ, կը պատասխանէ եղեր թէ միւս շէնքերուն հաշիւներուն հետ խառնուած է: Մեք այս իրողութեան նկատմամբ պաշտօնական տեղեկութեանց սպասելով, կը կարծենք թէ ճշմարտութիւնն երեւան պիտի ելնէ. ուստի այսպիսի զրոյցներու վրայ այժմէն չենք կրնար կարծիք յայտնել:"

Կը յիշեն ընթերցողք թէ Եգիպտոսի Անգլիական բանակին մէջ ծառայելու համար Անգլիական հիւպատոսարանի գրած բեռնակիրներուն մէկ մասն անցեալ շաբթու Բոր-Սայիտ ուղեւորեցան: Բեռնակրաց արձանագրութիւնը կայսերական կառավարութեան թոյլտուութեամբ կը լինի ջորեպանաց բանտարկութեան միջադէպէն յետոյ Բ. Դրան եւ Անգլիական դեսպանատան միջեւ գոյացած համաձայնութեան համեմատ: Արդ՝ արձանագրութիւնն շաբաթէ մ'ի վեր կը շարունակէր, երբ երկուշաբթի օրն արձանագրեալ բեռնակիրք յանկարծ ձերբակալուելով բանտարկեցան:

Լորտ Տըֆըրին սոյն միջադէպէն յուզուելով եւ այս գործն յառաջագոյն որոշուած համաձայնութեան բռնաբարում, ինչպէս նաեւ յարաբերութեանց խզման նշան մը համարելով Կ. Պոլսէն մեկնելու պատրաստուեցաւ: Կէս գիշեր էր եւ դեսպանին մեկնելուն համար ամեն բան պատրաստ, երբ կայսերական կառավարութիւնն, որ բնաւ տեղեկութիւն չունէր բեռնակրաց ձերբակալումէն, եղելութիւնն իմացաւ: Նախարարապետ Բարձր. Սայիտ փաշան յոյժ զարմացած, իսկոյն հեռագրեց մայրաքաղաքիս արուարձաններուն իշխանութեանց որ անմիջապէս արձակեն ձերբակալեալ բեռնակիրներն, եւ այս հրաման անմիջապէս գործադրուեցաւ: Նորին բարձրութիւնը նմանապէս հեռագրեց Լորտ Տըֆըրինի թէ թիւրիմացութիւն մ'եղած էր եւ թէ միջադէպը կարգադրուած: Այս զեկուցում գոհ ըրաւ Անգլիական դեսպանն, որ եթէ տրուած գոհացումը վայրկեան մ'ալ ուշանար, մայրաքաղաքէս մեկնած պիտի լինէր:

Ահա ո՛րպիսի ցաւալի արդեանց կրնայ յանգիլ, կ'ըսէ Սթամպուլ, ստորակարգեալ պաշտօնէից չափազանց եռանդն:

Այս առտու Իսթէրն Էքսբրէս կ'ըսէ թէ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ համաձայնութեան մը հիմերը գտնուած են եւ թէ երէկ Բ. Դուռն տիրող կարծիքը սա էր թէ Թուրքօ-Հելլենական սահմանագլխոյ խնդիրն երկու կամ երեք օրէն պիտի կարգադրուի երկու կողմանց գոհացուցիչ կերպիւ:

Յունական Ավկի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ տեղական մամլոյն լաւատեսութեանց հակառակ՝ Թուրքօ-Հելլենական խնդիրն օր քան զօր ծանր կերպարանք մը կ'առնայ: Օսմ. դիւանագէտք կը պնդեն միշտ որ Նէզէրոսի դիրքը Թուրքիոյ վերադարձուի եւ ասոր փոխարէն Քրիթիրիի, Կունիցայի եւ Քարա-Ալի Տէրպէնտի դիրքերն Յունաստանի թողլու տրամադիր կ'երեւին: Բայց Պ. Քունտուրիոթի Օսմ. զօրաց յանձնել չուզեր Նէզէրոսի դիրքն, որ այս միջոցիս Յունաց ձեռքը կը գտնուի, պատճառաբանելով թէ 1881 յունիս 20ի Թուրքօ-Հելլենական պայմանագրով այս կէտ Յունաստանի թողուած տեղերուն մէջ կ'իյնայ: Յիշեալ լրագիրն առանց ստուգութիւնն երաշխաւորելու կը ծանուցանէ թէ Բ. Դուռը վերջնագիր մ'ուղղելով Պ. Քունտուրիոթիի 24 ժամ պայմանաժամ մը տուեր է Օսմ. պայմանաց ընդունելութեան համար, առանց որոյ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ դեսպանական յարաբերութիւնք պիտի խզուին եւ սահմանագլխին վրայ կնքեալ զինադուլը վերջացած պիտի յայտարարուի:

Զարմանալի չէ որ Յունաստան այնքան մեծ կարեւորութիւն կընծայէ Նէզէրոսի գրաւման, վասն զի այս դիրքն Քրիթիրիի եւ Քարա Ալի Տէրպէնտի հետ Թեսալիոյ եւ Լարիսայի հովտին բանալին է: Նէզէրոն չորս կամ հինգ ռազմագիտական ուղիներու միացման կէտն է եւ զօրաբանակի մը համար Նէզէրոնէն մէկ աւուր յառաջխաղացութիւն բաւական է Լարիսայի տիրելու. ուստի Նէզէրոն, Քրիթիրի եւ Քարա Ալի Տէրպէնտ երեք ամենակարեւոր դիրքեր են Յունաստանի սահմանագլխի ապահովութեան համար:

Ոստիկանութիւնն արգիլեց Արապի փաշայի լուսանկարին վաճառումը:

Աղեքսանդրիոյ Ֆար լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Խտիւ Թէվֆիք փաշա բաց կառքով պտըտեր է Աղեքսանդրիոյ մէջ եւ տեղացի ու Եւրոպական ժողովրդէն համակրալից ընդունելութիւն գտեր է: Նմանապէս քաղաքին ներքին բերդերն աչքէ անցուցեր եւ Բոզէթի դռնէն քաղաքէն դուրս ելնելով ջրանցքին եզերաց վրայ պտոյտ մ'ըրեր է:

Բէդըրսպուրկէն կը հեռագրեն առ Սթանտարտ թէ օգոստ. 30ին Քօլբինոյի կայարանին երկաթուղւոյ արկած մը պատահած է Ջարին եւ գահաժառանգ իշխանին նստած կառախումբին անցնելէն քանի մը վայրկեան յետոյ: Կ'ըսուի թէ այս արկածին պատճառը մեքենավարին մէկ սխալն էր. բայց տարակոյսներ կան այս նկատմամբ. ո՛չ մեռեալ կայ ո՛չ վիրաւոր:

Սուրիոյ կուսակալ Համտի փաշա իմանալով որ Պէյրութի մէջ խռովարարք մեքենայութիւններ ի գործ կը դնեն, գաւառին ոստիկանութեան գնդապետ Օսման պէյն եւ ընդհ. դատախազի օգնական Սայիտ էֆէնտին Պէյրութ ղրկեր է ժողովրդեան մտաց յուզումը հանդարտեցնելու համար: Այս պաշտօնեայք Պէյրութ հասնելով անմիջապէս քննութիւն մը բացեր են, եւ 25 հոգի ձերբակալեր են, որք ժողովրդեան մէջ սարսափ տարածելու ամբաստանութեան ներքեւ կը գտնուէին, եւ նահանգին այլ եւ այլ կողմերը բերդարգելութեան դատապարտուեր են:

Անցեալները Լա Թիւրքիէն առնելով ծանուցինք թէ մայրաքաղաքիս պարսկական գաղթականութիւնը բողոք բարձեր է ընդհ. հիւպատոս Հաճի Մէհտիտ խանի դէմ եւ թէ սպառնալից նամակներ գրած էին անոր: Լա Թիւրքի երէկեան թուով կը ծանուցանէ թէ պարսկական դեսպան Մոհսին խան քննութիւն մը բացեր է ընդհ. հիւպատոսին դէմ ուղղեալ ամբաստանութեանց ստուգութիւնն երեւան հանելու համար:

Ռուսթուքէն կը ծանուցուի թէ եւրոպական հրապարակաց վրայ արմտեաց գիներուն անկման հակառակ, վաճառականք եւ յանձնակատարք Ռուսթուքի մէջ ամեն օր մեծաքանակ արմտիք գնելով դուրս կը ղրկեն:

Այտընէն կը գրեն առ Նէօլոգոս թէ երկիրը մեծ թշուառութեան մատնուած է: Թուզի բերքն որ անցեալ տարի 60 հազար ուղտի բեռ եղած էր, այս տարի հազիւ 20 հազար բեռան պիտի հասնի: Աշնան բերքերն այն է չուշմայ, բամպակ եւ եգիպտացորենն շատ դէշ եղած են: Սակայն ամրան առաջին հունձքերը քանի մը տեղեր լաւ եղած են: Վերջին հնձոց նուազութեան պատճառը չորս ամսէ ի վեր տիրող երաշտութիւնն եղած է. ասկէ զատ ասպատակութիւնն ալ ոչ նուազ վնաս հասուցած է Այտընի գաւառին:

Ելմտական ակմբոց մէջ զրոյց կը պտտի թէ Աւստրիական կառավարութիւնը նոր փոխառութիւն մը կնքելու կը պատրաստուի:

Նափոլիէն կը գրեն առ Թայմզ թէ 800ի չափ իտալացի գաղթականք Ասապի ծովածոցը գնացեր են: Իտալական կառավարութիւնն երեք պաշտօնատար ընկերացուցեր է անոնց՝ Ասապի ծովածոցին մէջ իտալական գաղթականութիւններ հաստատելու համար:

Անցեալ օր ծանուցինք թէ Իսկիւտարի համար զինուորական ջրանակրաց վաշտ մը պիտի կազմուի, եւ կայարանը Սելիմիէի զօրանոցը պիտի լինի: Իսթէրն Էքսբրէս իր երէկեան թուով կ'ըսէ թէ ոչ թէ նոր վաշտ մը պիտի կազմուի, այլ արդէն պատրաստ գտնուած գունդէն վաշտ մը Իսկիւտարի մէջ պիտի զետեղուի եւ թէ այս մասին պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են արդէն:

Պարսկական Ախթէր լրագիրը հերքելով Թէրճիմանի Հագիգաթի տուած այն լուրը թէ Պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խան շնորհակալութիւն յայտներ է Բ. Դըրան՝ Շէյխ Ուպէյտուլլահի Մէքքէ երթալուն համար, կ'ըսէ թէ Շէյխը տակաւին Մէքքէ գնացած չէ. եթէ այս գործ վերջնականապէս կարգադրի, յայնժամ դեսպանը վեհ. Սուլթանին ներկայանալով շնորհակալութիւն պիտի յայտնէ:

Սահմանագլխին վրայ պարսկական իշխանութիւնք մտահոգութեան մէջ են Շէյխ Ուպէյտուլլահի ապագայ շարժմանց նկատմամբ, սակայն յուսալի է որ Սուլէյման փաշա, որ յանուն վեհ. Սուլթանին Թէհրան գնաց, պիտի յաջողի այն մտահոգութեանց առաջքն առնուլ, որք երկու իսլամ կառավարութեանց միջեւ կեցած բարեկամական յարաբերութեանց վնասակար են:

Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ այն Մալթեցիներն ու օտարազգիք, որք Եգիպտոսի մէջ ծագած միջադէպերուն պատճառաւ անհիմն երկիւղներով Տրիպոլսէն փախած էին, գաւառին մէջ տիրող խաղաղութիւնը տեսնելով սկսեր են հետ զհետէ վերադառնալ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգային Ժողովն այս առաւօտ գումարուեցաւ Պատրիարքական Մայր եկեղեցին ի դռնփակ նիստ:

Ժամ 4 ին ատեանը բացուեցաւ նախագահութեամբ Գեր. Սիմէոն Սրբազանի եւ ատենապետութեամբ Տոքթ. Թիրեաքեան էֆէնտիի:

Մայր Դիւանին Ա. Ատենապետ Յ. Մերեհմէտօլլի էֆէնտիի հրաժարականը կարդացուեցաւ, բայց չընդունուեցաւ:

2. Լողոֆէթ Պալեօղեան, Մ. Դաղարոսեան, Մ. Գարամանեան եւ Ա. Ալթուն-Տիւրրի էֆէնտիներուն հրաժարականները կարդացուելով ընդունուեցան:

3. Օրթագիւղէն երեսփոխան ընտրուած Պօղոս էֆէնտի Շիշմանեանի ընտրութիւնը վաւերացաւ:

4. Ժողովս օրակարգին անցնելով, յետ բաւական վիճաբանութեան ընդունեց վարչութեան հրաժարականը:

Լրագրոյս մամուլը գրուած ժամանակ ժողովը տակաւին կը շարունակէր իր նիստը:

Վարչութիւնն իր երէկի նստին մէջ, ուր ներկայ էին կրօնական, ներքին, կրթական եւ դատական խորհրդականք, վաւերացուց Խօլտաճեան Գեր. Պօղոս վարդապետին Ամասիոյ Առաջնորդ եւ Գալաթիոյ քարոզիչ Այվազեան Գեր. Յովսէփ վարդապետին Եւդոկիոյ Առաջնորդական տեղապահ ընտրութիւնը, նաեւ երեսփոխանական վերջին ընտրութեանց տեղեկագրերը պատրաստեց այս առտու Ազգային Ժողովոյն ներկայացնելու համար: Յետոյ, մի քանի ամուսնական խնդրոց վերաքննութիւնը կատարելով, հաստատեց Ամուսնական սենեկին վճիռներն:

Եւսուֆեան վարչութեան վերջին գումարումն էր այս. ուստի, Տեարք խորհրդականք իրենց հրաժեշտի ողջոյնը տուին Պատրիարքարանի եւ մեկնեցան:

Ազգային թերթ մը կ'իմանայ թէ Գարակէօզեան էֆէնտիի բողոքանաց վրայ կառավարութեան կողմէ գիր հասած է թէ ի Պատրիարքարան եւ թէ ի Թաղական խորհրդարան Բերայի:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԱՆԳԼԻԱՑՈՑ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
Հ. Շէրէր Գերմանացւոյ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐԿՈՍԻ ԱՂԱԲԷԳԵԱՆ

Ի Տպարանի Ազգային Հիւանդանոցի
Գին 7 1/2 դահեկան

Պատուարժան թարգմանիչը Մարկոս էֆէնտի Աղաբէգեան սոյն ընտիր գործը բոլորովին Ազգային Հիւանդանոցի նուիրած ըլլալով, ի նպաստ նոյն հաստատութեան պիտի վաճառուի:

Կը գտնուի Ազգային Հիւանդանոցի գրասենեակը ի Մեծ Նոր խան թիւ 49 եւ բոլոր գրավաճառաց քով:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Ի ՓՈՔՐ ԱՍԻԱՅ

(Մեր Թղթակցէն)

Սեբաստիա, 18 օգոստ. 1882.

Անցեալ տարի Ճիզուիթք իւրեանց մորդորական հնարածանօթ կրօնածաւալման (բրոբականտա) նպատակաւ Հայաբնակ քաղաքներն արշաւած ժամանակ, մեք եւս հոս նոցա պատրաստ որս եղած Հայ-կաթոլիկներէ լսած էինք որ սոյն վերապատուելի հարք, գարնան մէջ, Սեբաստիա ալ պիտի գան իւրեանց չհաստատութիւններն սկսելոյ. բայց այդ տարաձայնութիւն անկէ ի վեր տակաւ մոռացուած էր. քանզի նոցա գալուստը ցարդ յապաղած էր. և մինչեւ իսկ կարծուեցաւ՝ թէ Ճիզուիթք՝ Սեբաստիան իւրեանց բարեպաշտական գործոց ասպարէզ ընտրելոյ գաղափարէն հրաժարած էին։ Սակայն երէկ, յանկնկալս, տեղւոյս Հայ-կաթոլիկ համայնութեան գլխոյն մասնաւոր հեռագիր մ՚եկաւ, որ Ճիզուիթաց հոս գալը ծանուցանելով՝ նոցա համար տեղ մ՚ընտրելը կը յանձնարարէր։ Այս լուր անմիջապէս մեզ հասաւ, և մեք, տեսնելով որ դեռ բաւական ժամանակ կար թղթաբերին մի նամակ յանձնելոյ, սպասեցինք։ Ո՛ւր ուրեմն Ճիզուիթք այսօր, չորեքշաբթի, կէս օրին հոս հասան, և Հայ-կաթոլիկաց եկեղեցին իջեւանեցան։ Սոքա թուով չորս են, որոցմէ մին Հայ մ՚է կ՚ըսուի։ Դեռ գործի չըսկըսան, Հայ-կաթոլիկ համայնութեան կողմէ եռանդեամբ ընդունուեցան, բայց բարեբաղդաբար հոս 3-4 տուն միայն կաթոլիկ կան։ Մեր համայնութիւնն անտարբեր աչօք կը նայի նոցա գալստեան, և մեծ այսպէս ենք թէ մեր մէջէն խիստ քիչեր պիտի յարին իւրեանց, այն ալ չհանինդրութեամբ. Թերեւս յաջողութիւննին կասկածելի կը թուի մեզ. քանզի Սեբաստիա իւր մէջ արդէն բաւական վարժարաններ և պէտք եղած ուսուցչական բնիկ տարրն ունի։ Գեր. Առաջնորդ Ս. Հայրը Կ. Պոլսէն վերադառնալէն ետեւ ազգային վարժարանաց բարեկարգութեան խնդիրն իւր ուշադրութեան առարկայ է ըրած, և Սենեքերիմեան բարեջան Հոգաբարձու-ընկերութեան հետ կը խորհրդակցի կրթական կենսական խնդրոյն նոր զարկ մը տալ ժամանակին և դիպաց պահանջման համեմատ։ Արդէն ի մօտոյ վարժապետական նորանոր փոփոխութիւնք և վարժարանական կարեւոր կարգադրութիւնք կ՚սպասուին։ Միայն թէ փափաքելի է որ Գեր. Առաջնորդ Ս. Հայրն և վարչական մարմինք իւրեանց բարի դիտաւորութիւնները ժամ յառաջ ի գործ դնեն առանց ծանրաշարժութեամբ պատճառեալ ապաշաւանաց և անտեղութեանց տեղի տալոյ։

Ժամ է արդ որ մեր կարողութիւններն ու ջանքերն ի մի ձուլելով՝ մեր գործոց գլուխն անցնինք և զանոնք յառաջ վարենք։ Այս մասին դարձեալ կը գրենք ի պահանջել հարկին։

* * *

Նահանգիս կուսակալ Վսեմ. Խալիլ-Րիֆաթ փաշա վաղը կամ միւս օր պաշտօնական պտոյտի (թէֆթիշ) պիտ՚ելնէ գաւառներն այցելելու և տեղական պիտոյից համեմատ բարեկարգութիւններ ընելոյ։ Գոհացուցիչ է տեսնել որ Խալիլ-Րիֆաթ փաշա՝ իւր գալստենէս ի վեր հանրօգուտ գործերով կ՚զբաղի։ Սեբաստիայէն մինչ Սամսոն չին ուելիք խճուղին շինուեցաւ և անոր մէջ երթեւեկելոյ կառքերը կը պատրաստուին։ Գիւղացւոց՝ երկրագործական ծանօթութիւնք պարունակող թուղթեր կը ցրուին որ քան զօր երկրագործութիւնը ծաղկեցնելոյ համար։ Միայն այս տեղ ցաւօք կը ծանուցանեմք թէ երբեմն Հայ գիւղացիք, փոխանակ սակէ օգտելու, Ռուսիա կը գաղթեն և ոմանք ալ կը պատրաստուին առաջիկայ աշնան գաղթել։ Այս մասին ամեն անոնց ուշադրութիւնը կը խնդրեմք, որոց անկ է։ Ինչպէս ուրիշ տեղեր՝ նոյնպէս հոս վերջին Պայրամին օրերը խօսք ելաւ թէ՝ մահմետականք զքրիստոնեայս պիտի կոտորեն։ Այս գործոյն համար մասնաւոր քննութիւնք կատարուեցան, և Թուրք մ՚ալ այսպիսի զըրոյցներ տարածելուն համար բանտարկուեցաւ։ Սակայն շնորհիւ վսեմ. կուսակալին աչալուրջ հսկողութեանց, առանց նշանաւոր միջադէպ մը տեղի ունենալոյ, այն օրերն անցան։

* * *

Այս օրերս հրդեհները միմեանց կը յաջորդեն. գրեթէ շաբաթը տեղ մը կ՚այրի. վերջին անգամ մ՚ալ Տերեկլի-Թաշի մօտ 5 խանութ և մի մզկիթ այրեցան։ Այս պատահարներու ժամանակ զգալի կերպիւ տեսնուեցաւ որ կառավարութեան ունեցած հրդեհ մարելիք ջրհանները բաւական չեն, և գործելոյ անյարմար են։ Ուրեմն պէտք կայ որ քաղաքապետութիւնը (պէլէտիէ) զայս ուշադրութեան առնու. ինչպէս նաեւ փողոցաց սարսափելի անմաքրութիւնը, և պէտք եղած դարմանը տանի յապահովութիւն այսպիսի բազմամբոխ քաղաքի մը բնակչաց։

ԲԱԲԵՐԴ

ԳԵՐ. ԱՄԲՐՈՍԻՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պատճէն հանրագրի Գաւառական Ժողովոյ անդամոց

Մեծ. Փիլիպպոս էֆ. Նիկողոսեան Ատենապետ Գաւառական Ընդհ. Ժողովոյ Բաբերդի.

Գաւառիս Ընդհ. Ժողովը անցեալ ձմեռ վիճակիս առաջնորդութեան և Ս. Քրիստափորի վանահայրութեան պաշտօնները Գեր. Ամբրոսիոս վարդապետին յանձնելով, կ՚սպասէր որ Պոլսոյ Ազգային Կեդր. Վարչութիւնը վաւերացունէր. բայց Հայր սուրբը հաշիւ չի տալուն եւ մէյ մըն ալ վանահայրութեան եւ առաջնորդութեան պաշտօնները մէկանց ընդունելուն համար՝ Կեդր. Վարչութիւնն ո՛չ առաջնորդութեան պաշտօնը վաւերացուց, եւ ոչ ալ վանահայրութեան։ Մենք կը յուսայինք որ Գեր. Հայր սուրբը Պոլսոյ Կեդր. Վարչութեան պահանջած հաշիւը կուտար, որով մենք ալ հաւանէինք թէ ո՛րքան դրամ ունի պատրաստ եւ թէ ի՛նչ ապահովութիւն պիտի ունենամք իրեն խոստացած բաներն ընելուն համար. բայց չատ զարմացանք երբ տեսանք որ Գեր. Հայր սուրբը Պատրիարքարանին յորդորներուն չի հնազանդելով, թէ առաջնորդութեան եւ թէ վանահայրութեան պաշտօնները վարել սկսաւ, եւ քիչ մը ետքն ալ Ս. Քրիստափորի մէջ չէնք շինելու ձեռք զարկաւ, դարձեալ առանց Պոլսոյ Կեդր. Իշխանութեան հետ համաձայնելու եւ այս մասին պէտք եղած պայմանագրութիւնն եւ վաւերացումը ըլլալու։ Գեր. Հայր սուրբը այս ամենէն զատ չըլլալով վիճակիս մէջ գտնուած ամեն ուրիշ պաշտօնները, դրամները եւ հաշիւներն ալ մէյ մէկ կերպով իրեն ձեռքը անցուց իբրեւ Բաբերդին միակ իշխանը, եւ այս ամենուն դէմ վիճակիս Գաւառ. ժողովը չեմք գիտեր թէ ինչո՞ւ համար լռութիւն պահեց. մինչեւ անգամ ամեն տարի մայիսին մէջ գումարուած Ընդհ. Ժողովն ալ այս տարի չի գումարուեցաւ որ Գաւառ. Ժողովոյ անդամներս ունեցած կարծիքներս յայտնէինք եւ մեր նախկին որոշման հետ Ազգային Պատրիարքարանին դիտողութիւնները բաղդատելով, պէտք եղած փոփոխութիւնը ժամ յառաջ ընէինք։

Գաւառ. Ժողովոյ անդամքս տեսնելով հիմա Գեր. Հայր սուրբին Պոլսոյ Կեդր. Իշխանութեան հաւանութիւնը չառած եւ առանց մէկու մը պատասխանատու ըլլալու՝ առաջնորդի եւ վանահայրի պաշտօններ վարելը, նոյնպէս Կեդր. Իշխանութեան հաճութիւնը եւ հրամանը չեղած եւ Գաւառ. Ժողովոյ հետ ալ վերջնական եւ օրինաւոր պայմանագրութիւն եւ կանոնագրութիւն չունեցած՝ վանքին մէջ ուզածին պէս ազատօրէն չէնք չինելը, եւ ասոնցմէ զատ Ազգային Սահմանադրութեան օրինաց հակառակ վիճակիս մէջ ամեն պաշտօններ, դրամներ եւ հաշիւներն իր ձեռքն անցունելով, մի միայն իւր կամացը եւ չահուն համաձայն ուզածին պէս անոնց ծախսելը՝ Գաւառ. Ժողովոյս համար անանկ մեծ սխալ մըն է, որ ոչ պատիւ կը բերէ մեզ եւ ոչ ալ գաւառիս ազգային չահուցը համաձայն է. ուստի ազգային մեր խղճին առջեւ պատասխանատու չը մնալու համար պարտաւորեցանք հետեւեալ խնդիրները ներկայացնել Գաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ խորին խոհեմութեամբը, որպէս զի սոյն վանահայրութեան եւ առաջնորդութեան պաշտօնները տակաւին չը վաւերացած մեր մտած սխալ ճամբէն կարող ըլլամք չուտով ետ դառնալ, պարտուպատշաճը այս մասին անօրինելով։

Աւասիկ մեր խնդիրներն ասոնք են.

Ա.— Պոլսոյ Ազգ. Վարչութիւնը Հայր սուրբին վանահայրութեան պաշտօնը վաւերացուցած չըլլալուն համար, կ՚առաջարկենք որ կամ անմիջապէս Տնտեսական խորհուրդ մը ընտրուի եւ կամ Յանձնաժողով մը, որ վանքը կառավարէ եւ հասոյթին ու ծախքին տէր ըլլայ մինչեւ այն օրը որ Ազգային Կեդր. Վարչութիւնն իւր հաճութիւնը յայտնէ վանքը Գեր. Հայր սուրբին յանձնած ըլլալնուս համար, եւ Գաւառ. Ժողովոյ ձեռքէն իւր վրայ առնէ վանքին հսկողութիւնը. որովհետեւ մինչեւ Կեդր. Իշխանութեան հաճութիւնը չեղած վիճակի մը Գաւառ. Ժողովը չի կրնար ինքնիրենէ վանք մը յանձնել մէկուն, ինչպէս նաեւ մինչեւ Կեդր. Իշխանութիւնը համաձայն չըլլայ, Գաւառ. Ժողովն չի կրնար համարատու եւ հսկող ըլլալէ դադրիլ։

Երկրորդ.— Ս. Քրիստափորի վանքը այսօր երկու հազար ոսկի արժողութենէ աւելի թէ՛ հողային եւ թէ՛ ուրիշ հարստութիւն մ՚ունի, որ տարեկան էն քիչը երկու հարիւր ոսկի հասոյթ կը բերէ. ասիկա ամենուն աչօք տեսած եւ գիտցածն է եւ յայտնի կ՚երեւայ. բայց Գեր. Հայր Սուրբին Ռուսիայէն հանգանակած եւ ունեցած երկու հազար ոսկին ոչ մէկերնիս տեսած ենք եւ ոչ ալ գիտեմք թէ այդ սակը ճիշդ երկու հազար ոսկի՞ է թէ հինգ վեց հարիւր ոսկի, եւ թէ այդ սակը ո՞ւր է հիմա, որո՞ւ քով է կամ որո՞ւ քով պիտի մնայ, ասոնք մեզ ամենուս համար ալ մութ բաներ են, եւ աշխարհի օրէնքը կը պահանջէ որ այս մասին ալ մենք իրական ապահովութիւն ունենամք. Ասոր համար կ՚առաջարկեմք որ Գեր. Հայր սուրբը իւր վարժարանին չինութեան սակը այդ երկու հազար ոսկիէն զեղչելէ վերջը, մնացած գումարովը վանքին արտեր եւ ուրիշ պիտոյք առնուին եւ կամ այդ մնացած գումարը Գաւառ. Ժողովոյս խնամակալութեամբը տակ պահպանուի օրինաւոր տեղեր տոկոսի դրուելով. այն ատեն Գեր. Հայր սուրբին դրամագլուխն ալ ամենուն յայտնի կըլլայ եւ վանքին հիմայ ունեցած երկու հարիւր ոսկի հասոյթն ալ չորս հարիւրի կը հասնի որ վանք մը եւ մէջն ալ վարժարան մը պահելու բաւական է։

Այսպէս Գեր. Հայր Սուրբը մեր վանքին ունեցած հարստութեանը հաւասար դրամագլուխ մը դրած ատենը, Գաւառ. Վարչութիւնս յանուն Բաբերդի ճիշդ Գեր. Հայր սուրբին չափ իրաւունք պէտք է ունենայ վանքին վրայ թէ զայն կառավարելու եւ թէ գործելու մասին, եւ վանքը ու մէջի վարժարանը իբր ընկերական հաստատութիւն մը, անոնց կանոնագիրներն եւ ուսմանց ծրագիրներն պէտք է Գաւառ. Ընդհանուր Ժողովոյս հետ համախոհութեամբ պատրաստուելով՝ այնպէս ներկայանան Ազգ. Կեդր. Իշխանութեան վաւերացմանը։

Երրորդ.—Այս մէկ տարուան փորձովը ամենքնիս ալ տեսնելով որ Գեր. Հայր սուրբին համար անկարելի է Առաջնորդութեան պաշտօնն ալ վանահայրութեան պաշտօնին հետ վարելով զոհ ընել վիճակս. ասկից զատ տեսնելով նաեւ որ վիճակիս աղքատ ժողովրդեան կարողութիւնը բնաւ չի ներեր տարեկան 2 դրուչի տեղ 5 տալով 200 լիրա առաջնորդական ծախք վճարել, եւ մանաւանդ վերոյիշեալ երկու պատճառներէն զատ Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնն ալ իբր օրինաց հակառակ չընդունիր որ Գեր. Հայր սուրբն առաջնորդութեան եւ վանահայրութեան երկու պաշտօններն ի միասին վարէ, կ՚առաջարկեմք որ վիճակս դէթ առ ժամանակ մը առաջնորդական տեղապահով մը կառավարուի, ինչպէս արդէն քանի մը տարիներ կառավարուած է եւ ժողովուրդը հիմնաւորանէն աւելի գոհ եղած։

Չորրորդ.—Նկատելով որ հարսանեաց հրամանի, նշանատուութեան եւ ուրիշ ամեն աւելորդ հակառակ հաստատեալ օրէնքին՝ քմածին տուրքեր եւ նուէրներ կ՚առնուին աղքատ ժողովրդէն, այնպէս որ վերջին ատեններս ամեն մարդ կառավարութեան դռնէն փախչելէ աւելի մեծ երկիւղիւ հեռի կը փախչի ազգային Առաջնորդարանէս, եւ տեսնելով որ քահանաներ յանիրաւի եւ բռնութեամբ կը պատժուին առանց եկեղեցւոյ եւ քահանայից վրայ իրաւասութիւն ունեցող ժողովոյ մը որոշմանը, կ՚առաջարկեմք որ Առաջնորդի Տնտեսաւ. խորհուրդ մը եւ երկրորդ՝ Կրօն. ժողով մը անմիջապէս ընտրուին, որք եթէ Ազգ. Պատրիարքարանէն չը վաւերանան ալ, կրնան միայն Գաւառ. Ժողովոյս վաւերացմամբը պաշտօն վարել ինչպէս իբր օրինակ տեսանք որ Գեր. Հայր սուրբն կրցաւ վարել իւր պաշտօնն։

Ստորագրեալ երեսփոխանքս ազգին եւ աղքատին չահերը պաշտպանելու կոչուած պաշտօնեաներ ըլլալով, որովհետեւ չեմք կրնար երբէք այդ չահերը իբր մեր անձնականը բառ կամաց ասոր անոր զոհելով առաջի Աստուծոյ եւ Ազգին պարտական մնալ, եւ որովհետեւ վիճակիս չահն ու մեր պատիւը կը պահանջեն որ Գեր. Ամբրոսիոս վարդապետի վանահայրութեան կամ առաջնորդութեան դերքը վիճակիս այնպիսի օգտակար եւ համաձայն կերպիւ որոշուի, որ ապագայ ապահովութիւն մը գոյանալով ժողովրդային խռովութեանց, պառակտումներու եւ ուրիշ չատ մեծ չարեաց պատճառ մը չը գտնուի, կը պարտաւորիմք սոյն առաջարկութեանց ներկայ ծրագիրն մատուցանել Ձեր Մեծապատուութեան եւ խնդրել որ հաճիք ի մօտոյ անյապաղ Գաւառ. Ընդհ. ժողով մը հրաւիրելով խորհրդածութեան նիւթ ընել այս առաջարկութիւնները, զոր իբրեւ մեր ներկայացուցած ժողովրդեան կարծիքը եւ կամքը, կը հաղորդեմք Ձեր Մեծապատուութեան եւ կը յուսամք որ Ձեր ջանից չնորհիւ Գաւառ. Ժողովս իմաստուն տնօրէնութեամբ մը պիտի յաջողի ժողովրդային մտալլուս յուզմանց եւ չարեաց առաջքն առնելու։

Մնամք Ձեր Մեծապատուութեան
խորին յարգանօք
Անդամք Գաւառ. Ընդհ. Ժողովոյ
Բաբերդոյ
(Ստորագրութիւնք)

1882 օգոստոս 22
Բաբերդ.

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ
(15)

ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՐԴՈՑ ԵՐԴՈՒՄԸ

—o—

ՆԱԽԱԲԱՆ
ԲԱՐԵԿԱՄՔ ԵՒ ՈՍՈԽՔ
ԺԳ.
ՎԻԼԷՐԻ ԱՊԱՐԱՆԸ

Եւ առանց հանելու հրացանակրի զգեստը, զոր հագած էր Օբէրային մէջ, զգեստ մը, որ ինչպէս արդէն ըսինք, նշմարելապէս կը վայլէր իւր արթուն և նեղ դէմքին, սանդուղին աստիճաններէն չորս առ չորս վար իջաւ և փողոցը նետուեցաւ։

Շատ չանցած՝ Սէն-Լուի կղզին հասաւ։ Վիլէրի ապարանին դուռը գոց էր։

Զարկաւ, մարդ չպատասխանեց։

— Ի՞նչ անկք անցած է արդեօք ներսը, ըսաւ ինքնիրեն։

Թոնի նորէն ձեռքն առաւ դրան ուռնակն, և ամենայն զօրութեամբ բախել սկսաւ։ Բայց ի զուր։

Միայն քանի մը դրացիք իրենց պատուհանը բանալով՝ նայեցան տեսնելու համար թէ ուստի՛ց կուգար չխինդն, և յետոյ անտարբերութեամբ ներս քաշուեցան, ըսելով թէ Վիլէրի ապարանին գործերն իրենց չեն վերաբերիր։

Թոնի չյուսահատեցաւ։ Ընդհակառակն՝ գրգռուելով լռութենէն, պատճառն հասկնալ ուզեց։

— Ապարանն, ըսաւ ինքնիրեն, ուրիշ դուռ մ՚ալ պէտք է ունենայ Սէնի կողմէն կամ քովի փողոցին վրայ։

Եւ սկսաւ այն դուռը փնտռել։

Թոնի չէր սխալած։

Այն ժամանակի ազնուականաց բոլոր բնակարաններուն պէս, Վիլէրի ապարանն ալ ընդարձակ պարտէզ մ՚ունէր, որ մինչեւ Պէթիւնի գետեզրը կը տարածուէր։

Պարտիզին պատը քանի մը խարխուլ կողմեր, քանի մը խրամատներ ունէր, որոցմէ կարելի էր ներս մտնել, ձեռներուն ու ծունկերուն մորթը քիչ մը որկըրդելով։

Ճշմարիտ է որ Թոնի այսպէս պատէն ներս անցնելով՝ ինքզինք հրացանով զարնուելու կամ գոնէ բռնուելու վտանգի կ՚ենթարկէր։

Բայց միտքէն անգամ չանցուց այս վտանգը։

Քսան և չորս ժամէ ի վեր աւելի մեծերը տեսած էր։

Սկսաւ դէպի գետեզրն երթալ՝ միտքը դնելով որ եթէ հարկ լինի՝ բռնութեամբ մտնէ ապարանը։

Երբոր Ֆամ-Սան-Թէթ փողոցին անկիւնը կը հասնէր, երկձի կառք մը տեսաւ որ հոն կ՚սպասէր կառապանի մը պահպանութեան տակ։

Պատանին, իւր նպատակին հասնելու անզուսպ փութով՝ անուշադիր հայեացք մը միայն ձգեց այն մեծ կառքին վրայ, որոյ օրինակները դեռ կը տեսնուին Թրիանոնի և Քլիւնի թանգարաններուն մէջ։

Բայց եթէ նայէր իսկ, մէջը չպիտի կրնար տեսնել, վասն զի կառքին պատուհաններուն կաշիէ վարագոյրները քաշուած էին։

Իսկ կառապանն, որ համազգեստ չունէր, ինքզինք պահպանելու համար անշուշտ յունվարի ցուրտէն, իւր Թիկնոցին օձիքը մինչեւ ականջներն հանած էր, և կեղծամին խոպոպքն ալ մեծ մասամբ կը ծածկէր երեսը։

Մնաց որ Թոնի աւելի կարեւոր բան մ՚ունէր ընելիք, քան թէ ուշադրութիւն ընծայել կառքի մը որ հաւանականաբար մօտերը բնակող ազնուականի մը կը վերաբերէր։

Թոնիի համբերութիւնը կը հատնէր։

Արագապէս պարտիզին որմը գտնեց, և խելոյն գտաւ իւր փնտռած օգնութիւնը։

Մամռապատ հաստ ծառի մ՚ոստը պատին վրայէն դուրս ծռած էր։

Թոնի ցատկելով բռնեց ոստն, յետոյ մէջքը ձըգտելով և հեւզհեւք թեւերը կծկելով, ոստին վրայ ելաւ և հոն քիչ մը նստաւ յոգնութիւն առնելու համար։

Գործին ամենէն դժուար մասն եղած էր. կը մընար վար իջնել։ Թոնի ծառին վրայէն պարտիզին ամեն կողմը կը տեսնէր. ուստի ուզեց նախ իւր բռնելիք ճամբան որոշել։ Եւ երբ ընդարձակ ծառուղիները կը քննէր, որպէս զի ուղղակի ապարանը տանող ճամբան գտնէր, խեղդուկ ձայն մը լսուեցաւ իրմէ քիչ հեռի, և ետեւէն ոտնաձայն։ Յետոյ թաւուտի մ՚ոստերուն խոչինը լսուեցաւ, ինկած մարմնոյ մը թաւալինէն չփուելով։

Թոնի իւր նստած ոստին վրայէն վար նետուելով քան թէ ցատկելով՝ վազեց դէպի ձայնին եկած տեղը։

Երկու մարդ կը մարտնչէին թաւուտին մէջ։ Մին՝ որ միւսը ծունկին տակն առած բերանը կը կապէր, մեծ թիկնոցի մը մէջ փաթթուած էր։

Եւ նոր ելնող լուսնին նուաղ լոյսովը թիկնոցին գոյնը տեսնելով ցնցուեցաւ...

Կարմիր մարդոց մէ՛ն էր...։

Իսկ միւսն, որոյ բերանը կը կապէին, Թոնի զայն ալ ճանչեց. Ծեր Յովսէփն էր, Վիլէր Մարքիզին հաւատարիմ սենեկապան ծառան։

Թոնի իսկոյն յօգնութիւն գնաց ծերունի Յովսէփին։

Բայց անմիջապէս մտածեց որ Մարքիզուհին վտանգի մէջ էր անշուշտ, և նախ պէտք էր զայն պաշտպանել։

Յովսէփին բերանը կապելու զբաղեալ թշնամականը չէր նշմարած պատանւոյն հասնիլը։

Թոնի լռելեայն մեկնելով՝ դէպ ապարանը վազեց։

Երբոր դռնէն ներս կը մտնէր, սաւեր մը ցցուեցաւ իրեն դէմ. այս ալ դարձեալ առաջնոյն նման թիկնոցի մը մէջ փաթթուած էր, և կարմիր մարդոց երկրորդն էր, որ Թոնիի ճամբան փակել ուզեց։ Բայց Տիկին Թուանոնի աշկերտն այն միջոցին առիւծի ուժ և սիրտ ունէր։ Վտանգը կ՚երեւէ՞ր աչքին... պիտի անցնէր անպատճառ։

Ուսի հարուածով մը տապալեց սաւերն, և հրացայտ աչերով, ուռած ռունգերով և ջերմարախ քունքերով ապարանէն ներս նետուեցաւ։

Տապալած մարդն ոտքի վրայ ելնելով՝ ետեւէն ինկած էր։

Բայց Թոնիի փո՞յթն էր։ Միտքը դրած էր Մարքիզուհւոյն քով հասնիլ, և պէտք էր որ հասնէր, հակառակ իւր դէմ ելած պատերուն, վանդակորմերուն, կարմիր մարդոց և անոնց սուսերաւորներուն ու համհարզներուն։

— Եվ՛, կեցցէ՛ Աստուած, եթէ կռուիլ պէտք լինէր, պիտի կռուէր... Տիկին Թուանոն հոն չէր։

Թոնի ելած էր ինքիրմէ։ Պատերազմի հուրը վառած էր զայն. կը թուէր թէ հազարաւոր փողերք ի կռիւ կը կոչէին զինք։

Այն փայտէ կոչիկով կամաւորաց պէս, որք քառասուն տարի յետոյ Մարսէյյեզ երգելով Գերմանական հին պատերազմիկ բանակին մարտկոցները խլեցին սուինով, բան մը կ՚զգար որ զինք իւր կամաց հակառակ կը յափշտակէր։

Այն միջոցին՝ եթէ ամբողջ զօրագունդ մը գտնուէր իւր դէմ, պիտի կռուէր՝ առանց բնաւ ընկրկելու։

Հազիւ ներքնադահլիճն անցած էր, երրորդ կարմիր մարդը տեսաւ, որ անշուշտ իրեն պէս Մարքիզուհւոյն բնակարանն հասնիլ ուզելով, երկու Նրբանցքի միջեւ կը վարանէր։

Թոնի դէպ անոր վազեց։ Մարդն իւր սուրը քաշեց։

Բայց Օբէրային դեռատի հրացանակիրն ալ մէջքը սուր մ՚ունէր, սուր մը, որ վրէժ առնելու անձկով կը տոչորէր, և ինքնին դուրս ելաւ պատեանէն։

Թոնի սուրը վեր առած խոյացաւ կարմիր մարդուն վրայ։

Այս վերջինն ափշելով այս յանկարծական յարձակումէն քայլ մը ետ քաշուեցաւ։

Նոյն միջոցին միւս կարմիր մարդը կուգար։ Թոնի ետ ցատկելով իւր սուրին յետակողմամբ անոր երեսը զարկաւ խարազանի պէս։

Նոր եկողը բռան ճիչ մ՚արձակելով սուրը քաշեց։

Խեղճ Թոնի երկու սուրերու սպառնալեաց միջեւ բռնուած էր։ Ազատում չունէր։

Արդարեւ ի՞նչ կրնար ընել այդ երկու մարդոց դէմ, զորս բոլոր բանակը՝ Պէլ-Իլ Մարէշալին նշանաւոր գունդուն զինուորականաց ամենէն ճարտար սուսերամարտիկները ճանչած էր։

Բայց եթէ մեռնիլ հարկ էր, գոնէ Թոնի քաջաբար պիտի մեռնէր, ինքն ալ մեռցնելով։ Երկու մերու անկիւնը նետուելով, իւր թշնամիներուն սպառնալեաց անկենէր։

Ցեսաւ որ երրորդ մ՚ալ եկաւ, այն որ քիչ մ՚առաջ Յովսէփին բերանը կը կապէր։

Միայն թէ, նոր եկողը, փոխանակ սուրը քաշելու տրամադրութեան՝ ընդհակառակն պակուցեալ դէմք մ՚ունէր։

Ըսաւ.

— Մարքիզուհին առեւանգեցա՛ւ։

Այս խօսքին վրայ երեք հակառակորդք այլեւս կռիւը դադրեցուցին։

— Մարքիզուհին առեւանգե՜լ, գոչեցին միաձայն։

— Եւ իմ իսկ կառքովս, պատասխանեց Նորեկը՝։

— Առեւանգե՜լ, բայց ո՞վ է առեւանգողը, միջամտեց Թոնի։

Կարմիր մարդիկն ալ անկէ ոչ նուազ զարմանօք պաշարուած էին։

Մարքիզուհին առեւանգելու համար իրենց բերած կառքն ուրիշի ծառայած էր։

Ո՞վ կրնար լինել այն ուրիշն, որ եկեր այսպէս ձախողաբար իրենց մրցման մէջ նետուած էր։

Ի՞նչպէս իմացեր էր որ կառքը հոն պատրաստ կեցած էր երկար ուղեւորութիւն մ՚ընելու համար։

Վայրկեան մը մտածեցին թէ այն խանութի մը կերան որ իրենց գործին կը խառնուէր, իրենց ձախողանքին հեղինակն էր թերեւս։

Բայց բաւական էր միայն Թոնիի երեսը նայիլ համոզուելու համար թէ կատարելապէս անմեղ էր, մանաւանդ սրտաբեկ եղած էր լսելով այս զարմանալի դէպքն։ Այն հայեացքին մէջ գիւրին բան չէր անչափ յուսաբեկութիւն, չփոթութիւն և անծանօթ երկիւղ կեղծել։

Առանց այլ եւս անոր վրայ զբաղելու, որ այլեւս մնացած էր այն աթոռին վրայ ուր այդ յանկարծական լուրը զայն բեւեռած էր, երեք բարեկամք դուրս ելան ասպա Վիլէրի ապարանէն, ուր գործ մը միացած իրենց։

(Շարունակելի)

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Լոնտոնի լրագիրք Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան կարգադրութեանց վրայ ընդարձակ տեղեկութիւններ կը հրատարակեն, որոցմէ կ'երեւի թէ Եգիպտոսի մէջ Անգլիացիք այժմ 34,000 զօրք ունին, եւ թէ ի ձմեռ 36,805 հոգւոյ պիտի հասնի այս գումար։ Այնուհետեւ Եգիպտոսի Անգլիական բանակին վրայ յաւելում չպիտի լինի, այլ միայն մեռածներուն եւ ծանրապէս վիրաւորուածներուն տեղը լցունելու համար պէտք եղած զօրքը ղրկուելով, գումարը միշտ 36,800 հոգի պիտի պահուի։

Սըր Կարնըթ Ուոլսլի հանրածանօթ է իւր շարժումներն ու զօրաց թիւը գաղտնի պահել տալու բնաւորութեան մասին, բայց վերոյիշեալ տեղեկութեանց նայելով, իւր զօրութիւնն Արապիի զօրութենէն շատ վար չէր մնար Թէլ–էլ–Քէպիրի վճռական ճակատմարտին մէջ, որ մինչեւ հիմա տեղի ունեցած է անշուշտ։

Թէ եւ լրագրական մենամարտք անպակաս են Բարիզի մէջ, բայց երկու Պոնաբարդեան լրագրաց խմբագիրներուն ազնուալի մենամարտը, զոր երէկ ծանուցինք, շատ գէշ աղետութիւն բրած է։ [illegible] (կռիւ) լրագրին խմբագիր Պ. Մասա, որ սպաննուած է այս մենամարտի մէջ, մեռած պահուն բացագանչեր է. «Խե՛ղճ կինս, զաւակնե՛րս»։ Իւր հակառակորդը, Բըզէ [illegible] (Փօքրիկ Ցամապետ. — Մեծին Նաբոլէոնի ռամկական անունը,) լրագրին խմբագիրը Պ. Տիշառ վտանգաւոր կերպիւ վիրաւորուած է։ Պ. Մասա երբեմն ծովային զինուոր էր, եւ վերջին պատերազմին մէջ վիրաւորուելով, հարուստ ընտանիք մը զինք ընդունեց դարմանելու համար, ի Վիլերսեքսել։ Այդ ընտանեաց անդամ օրիորդ մը սիրահարեցաւ Պ. Մասայի, եւ անոր հետ ամուսնանալով, չորս զաւակ ունեցաւ։ Պ. Մասա մեծ հարստութեան մը տէր եղաւ շնորհիւ իւր ամուսնոյն, որ անոր կըրքոտ եւ կռուասէր բնութիւնը տեսնելով, ամարանոց մը տուաւ զայն, որպէս զի Պ. Մասա հեռի մնայ քաղաքական եւ զինուորական ասպարէզներէն։ Բայց Պ. Մասա չանսաց իւր ամուսնոյն խաղաղասիրական յորդորանաց, եւ Բարիզ երթալով Պոնաբարդեան [illegible] թերթն սկըսաւ խմբագրել, Պետական հարուածի արինոտ վարդապետութիւններ քարոզելով անոր մէջ։ Բայց Պոնաբարդեանք երկու կուսակցութեան բաժնուած են այժմ. մէկ մասը Իշխան Նաբոլէոն իշխանին կողմը կը բռնէ, միւս մասը զայն անարժան կը համարի Նաբոլէոնեան աւանդութիւնները շարունակելու, եւ անոր երէց որդի Վիքթոր իշխանը կը ջատագովէ, որ 20 տարեկան է այժմ։ Կ'ըսուի թէ Պ. Մասա անոր համար մենամարտեցաւ միւս Պոնաբարդեան թերթի խմբագրին հետ, որովհետեւ իւր թերթ ընթերցող չունենալով, ինք կ'ուզէր հասարակաց ուշադրութիւնը գրաւելիք դէպքով մը բազում ընթերցողներ վաստկիլ։ Խեղճ կինն իմանալով թէ իւր ամուսին մենամարտելու գացած է ի Սէն Ժերմէն, ոստիկաններ կը ղրկէ ետեւէն, որք ի սկզբան կ'արգիլեն մենամարտը։ Բայց երկու ոսոխք յետոյ ուրիշ տեղ մը կ'որոշեն, եւ հոն յագուրդ կուտան իրենց վայրագ զգացմանց։ Կառավարութիւնը դատի ենթարկած է զՊ. Տիշառ, որ երբ աղէկնայ, անխոհեմաբար մարդասպանութիւն գործած լինելու ամբաստանութեամբ պիտի դատուի Ատենին առջեւ։

Մոսկուայի մէջ «Կեդրոնական Ասիոյ շոգենաւական եւ առեւտրական ընկերութիւն» մը հաստատուած է 2,400,000 րուպլի դրամագլխով, նպատակ ունենալով շաբաթական շոգենաւ բանեցնել Խոճէնդի եւ Բադալինսքի միջեւ, կառավարական եւ անհատական բեռ եւ ճամբորդ փոխադրելու համար։ Պատերազմի ատեն իւր շոգենաւք պիտի սպառազինուին եւ պիտի օժանդակեն Ռուս կառավարութեան։

Եգիպտական խնդրոյն վրայ Բարիզի լրագիրք երկու մեծ կուսակցութեանց բաժնուած են։ Պ. Կամպէդդայի հակառակ թերթեր, որք Լը Թըմփ մինչեւ Լընդրանսիժան, հանրապետական են մեծ մասամբ, հակառակ են նաեւ Անգլիոյ Եգիպտոսի մէջ բռնած ընթացքին։ Իսկ Թանի եւ Տէպա նման չափաւոր հանրապետական եւ Ռէբիւպլիք Ֆրանսէզ եւ Ժուրնալ նման կամպէդդայական թերթեր ջերմ կուսակից են Անգլօ-Ֆրանսական դաշնակցութեան գաղափարին, եւ ընդունելով թէ Անգլիա ամիպրական պարագայից բերմամբ եւեթ պատերազմի ձեռնարկած Եգիպտոս, կը կարծեն թէ Անգլիոյ յաջողութիւնը Ֆրանսական շահուց ալ նպաստաւոր է։ Կը կարծուի թէ Պ. Կամպէդդայի նպատակն է — Մեծին Բրիտանիոյ ազդեցութիւնը գործածել Եւրոպիոյ մէջ Գերմանիոյ ազդեցութիւնը կոտրելու համար։ Ուստի Պ. Կամպէդդայի կուսակից թերթերուն Անգլիոյ նկատմամբ ցոյց տուած ջերմ համակրութիւնը Ֆրանսացւոց Գերմանիոյ դէմ վրէժխնդրական մեծ պատերազմը պատրաստելու չահագիտութեան կը վերագրուի։ Անոնք չեն հանդուրժեր Պ. Պիզմարքի ազդեցութեան զօրանալն. ուստի, երկու չարեաց փոքրագոյնն ընտրելով, կը փափաքին որ Պ. Կլատսդոն Եւրոպական աշխարհակալութեան ասպարիզին վրայ մեծ յաղթութիւն մը տանի Պ. Պիզմարքի վրայ։ [illegible] լրագրին Պերլինի թղթակիցն ալ կը գրէ թէ մինչեւ ցարդ Պ. Կլատսդոն յաջողութիւն ունեցած է այս մրցման մէջ։

ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակութիւն)

Կրնայ հարցուիլ թէ ինչո՞ւ համար այս ինչ բաներն աւելի դիւրութեամբ եւ յաճախ կը յիշենք. զոր օրինակ պատմութիւն մը կը կարդանք եւ յետոյ այդ պատմութիւնը ամբողջովին չենք կրնար յիշել, այլ միայն նորա մի քանի մասերն։ Փիլիսոփայք այս հարցման պատասխանելու համար ցոյց տուած են թէ յիշողութիւնը նախնական օրէնքներէ զատ նաեւ [illegible] օրէնքներ ունի որոց գլխաւորքն են՝ [illegible]. 1. [illegible]. Ցայտնի է թէ երբ առարկայ մը աւելի մտադրութեամբ կը դիտենք կամ կ'ուսանինք՝ աւելի դիւրութեամբ կրնանք յիշել զայն. ուսանողք այս մասին աւելի փորձառու են։ 2. [illegible]. Նոյնպէս յայտնի է թէ բան մը որ զօրաւոր զգացում մը կը զարթուցանէ ի մեզ, աւելի յաճախ կը յիշենք քան թէ ուրիշ բան մը որ այնչափ զօրաւոր ապաւորութիւն մը գործած չէ մեր մտաց վրայ։ Երբ պատմութիւն մը կը կարդանք նորա բոլոր մասերն հաւասարապէս մեզ չեն ազդեր. ուստի այն մասերն աւելի կը յիշենք որք ազդու տպաւորութիւն բրած են մեզ։ 3. [illegible]. Բան մը որչափ կրկնեմք՝ այնչափ կը տպաւորի մեր մտաց վրայ. ինչպէս՝ երբ կը փափագիմք հատուած մը ի բերան ուսանիլ՝ կը կրկնեմք զայն։ Երբեմն կը զարմանամք թէ ինչպէս ոմանք դիւրութեամբ կը յիշեն պատմութիւններ, վէպեր եւ այլն. սորա գլխաւոր պատճառն այն է թէ այս անձինք յաճախ կը կրկնեն այդ պատմութիւններն կամ վէպերն։ 4. [illegible]. Ցայտնի է թէ դէպք մը որչափ կը հինանայ՝ մեր մտաց վրայ իւր գործած տպաւորութիւնը այնչափ կը տկարանայ։ Դեռ նոր պատահած տխուր դէպք մը աւելի դիւրութեամբ կը յիշեմ այժմ քան թէ ուրիշ նմանօրինակ դէպք մը, որովհետեւ վերջի դէպքին իմ վրայ գործած տպաւորութիւնը դեռ զօրաւոր է։ 5. Մեր մարմնոյ եւ մտաց վիճակն մեծ ազդեցութիւն ունի մեր յիշողութեան վրայ. երբ մէկն տխուր է. եւ իւր անցելոյն վրայ կը խորհի, տխուր դէպքեր աւելի իւր միտքն կուգան քան թէ զուարթ դէպքեր. իսկ եթէ զուարթ է՝ սորա հակառակն կը պատահի։

[illegible] նախնական օրէնքներն [illegible] մը [illegible]։ Իմաստասիրաց ոմանք գաղափարաց զուգորդութեան նախնական օրէնքներն հետեւեալ ընդհանուր սկզբան վերածած են, [illegible] Այս յարաբերութիւնը կրնայ ըլլալ մասն առ ամբողջն, նմանութիւն, յարաբերութիւն տեղւոյ կամ ժամանակի, ներհակութիւն, կամ պատճառ։ Ինչ որ կը կապէ խորհուրդ մը ուրիշ խորհրդի մը հետ՝ յետոյ նաեւ նոցա կապակցութեան հիմն պիտի ըլլայ. երբ այս խորհրդոց մին կրկին մտաց ներկայանայ՝ զմիւսն պիտի թելադրէ։ Ինչո՞ւ համար ժամանակի կամ տեղւոյ յարաբերութիւն ունեցող առարկայք զիրար կը թելադրեն, որովհետեւ այդ յարաբերութեան պատճառաւ միտքն զնոսա ի միասին դիտած է կամ ըմբռնած, ինչպէս երկու դէպքեր որք մի եւ նոյն ժամանակ տեղի ունեցան, կամ երկու առարկայք որք մի եւ նոյն միջոցին կամ տեղւոյն մէջ էին։ Փողոցէն անցնող անձի մը կապոյտ աչքերը եւ խարտեաշ մազերը վաղեմի բարեկամս կը յիշեցնեն ինձ. զի աչաց եւ մազերու այդ մասնաւորութիւնն առաջ կապակցուած էր բարեկամիս վրայ կազմած գաղափարիս հետ։ Այսպէս մասն կը յիշեցնէ ամբողջն ընդ որում միացած էր, ինչպէս աւերակ շէնքի մը մնացորդքն ամբողջ շէնքը կը թելադրեն։ Մի եւ նոյն սկզբամբ, երկու ներհակ գաղափարներ զիրար կը թելադրեն, նոքա մեր խորհրդոց մէջ կապակցեալ էին, կամ ինչպէս կը կոչուին՝ [illegible] են։ Երբ սպիտակ կ'ըսեմք՝ անշուշտ մեր մտաց մէջ նախ ունիմք սեւին գաղափարն. երբ կ'ըսեմք կարճ նոյնպէս անշուշտ նախ ունիմք երկայնին գաղափարը. այնպէս որ այս գաղափարներ միշտ կապակցեալ են եւ մին զմիւսն կը թելադրէ։ Երբ հարուստին ճոխութիւնը կը տեսնեմք աղքատին թշուառութիւնը կը թելադրուի մեզ, որովհետեւ թշուառութեան գաղափարն արդէն կցորդեալ էր ճոխութեան գաղափարին հետ. եթէ ճոխութեան վերոյ գաղափար չունենայինք, աղքատին վիճակն թշուառ չպիտի կոչէինք։ Մի եւ նոյն կերպիւ, կրնամք ցուցնել թէ զուգորդութեան մնացեալ օրէնքները կրնան այս ընդհանուր սկզբան վերածուիլ։

Զանազան [illegible]։ Ցիշողութեան ընդհանուր օրինաց վրայ այսպէս համառօտիւ խօսելէ վերջ կը փափաքիմ այս կարողութեան վերաբերեալ մի քանի կէտերու վրայ նաեւ հակիրճ դիտողութիւններ ընել։ Ա՞ս խնդիր մ'է թէ յիշողութեան զօրութենէն մտքին կարողութիւնն ի՞նչ աստիճան կրնայ կչռուիլ. ընդհանրապէս կը կարծուի թէ որչափ որ յիշողութիւնը զօրանայ՝ այնչափ ուրիշ կարողութիւնք կը տկարանան, եւ մասնաւորապէս դատողութիւնը, բայց այս կարծիքը բոլորովին ուղիղ չէ։ Ճշմարիտ է թէ շատ անձինք որք տկար են դատողութեամբ՝ զարմանալի յիշողութիւն ունին, բայց աստի չհետեւիր թէ զօրաւոր դատողութիւն եւ զօրաւոր յիշողութիւն երբեք չեն կրնար միանալ։ Ամենէն գործունեայ եւ կարող մտքեր նաեւ նշանաւոր եղած են իւրեանց ուղիղ եւ հաստատուն յիշողութեան համար։ Անձ մը կը ճանչեմ որ կենդանի ապացոյց մ'է այս ճշմարտութեան։ Այս անձ խիստ նշանաւոր է իւր պատմական հմտութեանց համար, այնպիսի կենդանի եւ մանրամասն կերպիւ կը նկարագրէ պատմական դէպքերն որ կարծես ինքն անձամբ ականատես եղած է նոցա, եւ որ աւելի զարմանալին է՝ այդ դիպաց թուականներն, բանակաց եւ պատերազմին մէջ երկու կողմանց կորուսած զինուորաց թիւն եւ նոյն իսկ օրն եւ ժամը ճշդապէս կը յիշէ։ Բայց այս անձ գիտէ ոչ թէ միայն պատմական իրողութիւններ, այլ նաեւ նոցա փիլիսոփայութիւնը, որ անշուշտ միայն զօրեղ դատողութեամբ կրնայ ստացուիլ։ Նա կարող է ո եւ է խնդիր մը իմաստասիրել, ըմբռնել եւ անկախաբար իւր կարծիքը կազմել։ Եթէ յաճախ սորա հակառակը կը գտնեմք, պատճառը գլխաւորապէս այն է թէ նոքա որք զօրաւոր յիշողութիւն ունին՝ աւելի այս կարողութեան կ'ապաւինին եւ իւրեանց միւս կարողութիւնները չեն մշակեր ըստ արժանւոյն։

(Շարունակելի) Ա. Տ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՀԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԷՆ ԲԵՒԵՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Բ.

ԲԱՂԱՁԱՅՆՔ

(Շար. եւ Վերջ)

2. Դ եռաձեւ բեւեռագիր ունի՝ [illegible], [illegible], [illegible] հետեւորդ եռաձայն ձայնաւորաց համեմատ։ — Հպ. [illegible] (դեհ, կողմ), զնդ. [illegible]. Նպ. [illegible] (տիհ)։ — Հպ. եւ զնդ. [illegible] (դատ), Նպ. [illegible] (տատ)։ — Հպ. [illegible] (սուտ, [illegible] (1),) զնդ. [illegible], Նպ. [illegible] (տիւրուղ)։ — Հպ. եւ զնդ. [illegible] (դիտել), Նպ. [illegible] (տիտէն)։ — Հպ. եւ զնդ. [illegible] (հեռի) եւ Նպ. [illegible] (տուր)։

Հպ. [illegible] երբեմն Զանդկին [illegible] կը պատասխանէ։ — Հպ. [illegible] (դաստակ, դաստ (2), եւ Նպ. [illegible] (ձեռքն), [illegible] (տէմթ, տէմթէք)։ իսկ զանդ. [illegible] (ձեռն)։ — Հպ. [illegible] (բարեկամ), Նպ. [illegible] (տօսթ), իսկ զնդ. [illegible] (իղձ, կամք)։ — Հպ. [illegible] (ես), զնդ. [illegible]։ — Հպ. [illegible] (ծով)։ Նպ. [illegible], զնդ. [illegible] եւ այլն։

3. Թ. (=տհ) միաձեւ է, որուն նաեւ զանդիկ լեզուէն կը պատասխանէ նոյնպէս Թ, բայց երբեմն սոսկ [illegible]։ — Հպ. եւ զնդ. [illegible] (որչափ)։ — Հպ. եւ զնդ. [illegible] (մտերիմ, բարեկամ, Միհր)։ — Հպ. [illegible] (գահոյք, գահ), իսկ զնդ. [illegible], եւ Նպ. [illegible] (կեահ), որմէ մեր [illegible] ու [illegible]։

Բայց մերթ այս Թ՝ Զանդկին նաեւ [illegible] համեմատ կուգայ, ինչպէս վերագոյն [illegible] զանդիկ [illegible]։ — Հպ. [illegible] (խօսիլ, ասել) զնդ. [illegible]։ Հպ. [illegible] (մեծագոյն) զնդ. [illegible] (= մասխտա)։

Իսկ Նոր Պարսիկն հնագոյն պարսիկ Թ էն որ է [illegible], միայն հ պահած է յաջորդ բառերուն մէջ [illegible] եւ [illegible], [illegible] եւ [illegible]։ Ուրեմն մեր [illegible] եւ Միհր կամ Մէհր բառերը Նոր պարսկերէնէն մնած են, կամ թէ ըսենք Սասանեանց ժամանակ Պահլաւիկ անուանեալ աղբիւրէն լեզուէն։

Դ. Շրթնականք

Հին պարսկերէնն նաեւ այս կարգին մէջ նոյն է Հայոցն, այսինքն ունի պ, բ, փ։

1. Պ երեք ձայնաւորներու ([illegible]) առջեւ ալ մէկ միայն ձեւ ունի։ Զանդկին ալ պ կը ցուցընէ համեմատուած բառերուն մէջ. իսկ Նոր Պարսիկը միայն երբ նախադաս է պ, ապա թէ ոչ բ կամ վ։ Հպ. [illegible] (հայր), զնդ. [illegible], Նպ. [illegible]։ — Հպ. [illegible] (որդի) զնդ. [illegible], Նպ. [illegible] (փիւսէր)։ — Հպ. [illegible] (ջուր), զնդ. [illegible], իսկ Նպ. [illegible] (ապ)։ Նոյնպէս Հպ. [illegible] (գիշեր, խաւար), զնդ. [illegible], իսկ Նպ. [illegible] (շէպ)։ — Հպ. [illegible] (թոռն), զնդ. [illegible], իսկ Նպ. [illegible] (նեվէ)։ Վերջապէս [illegible] (գիր), որուն լծորդ է Նպ. [illegible], եւ Հայերէն [illegible] (գրիչ, գրող)։

2. Բ ալ միաձեւ է երեք վերոյիշեալ ձայնաւորաց առջեւ։ Զանդիկ լեզուն ասոր դիմաց նմանապէս բ կը հանէ, երբեմն նաեւ վ։ Նոր պարսիկ լեզուէն բ միայն իբրեւ նախադաս համեմատ կու գայ, վասն զի բառին վերջ կամ մէջ բ՝ վ եղած է, ինչպէս նաեւ հայերէն։ — Հպ. եւ զնդ. [illegible] (գետին), նմանաձեւ նոյնպէս Նպ. [illegible]։ — Հպ. [illegible] (առ), զնդ. [illegible]։ — Հպ. [illegible] (լաւ, քաջ), Նպ. [illegible]։

3. Փ ալ, որ միաձեւ է, միայն իբրեւ նախադաս երեւցած է բեւեռագրոց մէջ եւ այն [illegible] առջեւ։ — Հպ. [illegible] (հրաման), Նպ. [illegible]։ — Հպ. [illegible] (առաջին), զնդ. [illegible], եւ միջին պրս. [illegible]։ — Հպ. եւ զնդ. [illegible] (լեառն), իսկ Նպ. [illegible], [illegible] (քիուհ)։

Ե. Ռնգականք

Հին պարսկերէնն ալ երկու սովորական ռնգաձայն տառերն ունի ն եւ մ, որոնք անմիջապէս բաղաձայնէ յառաջ չեն գրուիր այլ զօրութեամբ կը կարդացուին, ինչպէս հաւանականութեամբ կը կարծուի։

1. Ն կրկնաձեւ է, որուն մէկ ձեւը միայն [illegible] առջեւ կու գայ։ Թէ զանդիկ եւ թէ նոր պարսիկ լեզուն նոյնպէս ն ունի համեմատուած առեն։ Հպ. [illegible] (իններորդ), զնդ. [illegible], Նպ. [illegible]։ Հպ. եւ զնդ. [illegible] (իմ) եւ Նպ. [illegible] (մէն)։ — Հպ. եւ զնդ. [illegible] (անուն) եւ Նպ. [illegible]։

2. Մ եռաձեւ է յաջորդ [illegible], [illegible], [illegible] ձայնաւորաց թուոյն համեմատ։ — Հպ. [illegible] (մեզ), եւ զնդ. [illegible]։ — Հպ. զնդ. եւ Նպ. [illegible] (երկինք)։ — Հպ. [illegible] (եմ) զնդ. [illegible] եւ Նպ. [illegible] (էմ)։ — Հպ. [illegible] (անուն), որ ցարդ զանդիկ կամ նոր պարսիկ լեզուի մէջ չէ գտնուած (3)։

Զ. Կիսաձայնաւորք

Ասոնց կարգէն կը հաշուին հնագոյն [illegible], ւ, յ, վ, զորոնք ամենն ալ՝ միայն ւ հանելով հին պարսիկ լեզուն ունի։

1. Ր կրկին ձեւով է, որոնց մէկը կը գործածուի երբ [illegible] կամ [illegible], իսկ միւսն երբ [illegible] կը յաջորդէ։ — Հպ. [illegible] (հասանիլ), Նպ. [illegible] (րէսիտէն)։ — Հպ. [illegible] (ամենայն), զնդ. [illegible], եւ Նպ. [illegible] (հէր)։ — Հպ. [illegible] (յոլով, բազում), զնդ. [illegible], Նպ. [illegible] (փիւր)։

2. Յ շատ յաճախ կը հանդիպի եւ բառի վերջ իբրեւ նեցուկ կը գործածուի ի ձայնաւորէն ետեւ։ Զանդիկ լեզուէն ասոր դիմաց բառամէջին միայն յ կը գտնենք, վասն զի իբրեւ վերջատառ՝ միշտ ի է։ Նոր պարսկերէնը շատ բառ չընծայեր, որ ապահովութեամբ կարենան բաղդատուիլ։ Հպ. եւ զնդ. [illegible] (որպէս)։ — Հպ. եւ զնդ. [illegible] (որչափ թէ)։ — Հպ. [illegible] (ծով), զնդ. [illegible], Նպ. [illegible]։ — Հպ. [illegible] (պատ (4), զնդ. [illegible]։ — Հպ. [illegible] (պար), զնդ. [illegible]։

3. Վ կրկնաձեւ է [illegible] եւ [illegible] կամ [illegible] ձայնաւորէ յառաջ։ Նոր պարսիկ լեզուն այս տառն երբեմն բ ի կը փոխէ եւ երբեմն նոյն իսկ իսպառ անհետ կ'ընէ երբ վ բաղաձայնի մը անմիջապէս հետեւի։ — Հպ. [illegible] (գուռն) զնդ. [illegible], իսկ Նպ. [illegible] (տէր)։ — Հպ. [illegible] (բազում). Նպ. [illegible] (պիս, պիսեար)։ — Նոր պարսկերէնի մէջ հնագոյն նախադաս վ է կ'ըլլայ։ Հպ. [illegible] (վզրուկ, մեծ), միջին պարս. [illegible], իսկ Նպ. [illegible] (պիւզիւրկ)։

Ինչպէս յ՝ ի ձայնաւորի, նոյնպէս վ [illegible] ձայնաւորի իբրեւ նեցուկ կը տրուի, առանց այն նախընթաց ձայներն երկարելու։

Է. Շչականք (5)

Երեք են հին պարսիկ լեզուի մէջ [illegible], զ, շ, իսկ ժ կ'երեւայ թէ չկայ կամ գոնէ ասոր գոյութեան բեւեռագիրք չեն վկայեր։

1. Ս (6) միայն մէկ ձեւ ունի երեք ձայնաւորի առջեւ ալ եւ զանդիկ եւ Նոր պարսիկ լեզուաց նոյն [illegible] ձայնին համեմատ կու գայ։ — Հպ. [illegible] (հարցանել), զնդ. [illegible], Նպ. [illegible] (փիւրսիտէն)։ — Հպ. [illegible] (է), զնդ. [illegible], Նպ. [illegible] (էսթ)։ — Հպ. [illegible] (Սոգտիանա), զնդ. [illegible], եւ այլն։

2. Շ զոր ոմանք [illegible] ալ կը հնչեն եւ թերեւս աւելագոյն իրաւամբ, նոյնպէս միաձեւ է։ Հպ. [illegible], զնդ. [illegible], Նպ. [illegible] զոր օրինակ [illegible] (հայր իւր)։ — Հպ. [illegible] (բուռն, սաստիկ), զնդ. [illegible] (բուռն, սաստիկ)։

3. Զ ալ մէկ ձեւ ունի միայն։ — Հպ. [illegible] (Արամազդ, Որմիզդ), զնդ. [illegible], Նպ. [illegible]։ — Եւ զնդ. [illegible] (զաւր, զաւրութիւն), Նպ. [illegible]։

Ը. Շնչական

Ցիշենք վերջապէս միաձեւ շնչական հն ալ, զոր հարկաւ բաղաձայնից կարգին մէջ դնելու ենք։ Այդ շունչը կ'երեւի թէ շատ թեթեւ էր. ուստի եւ շատ տեղ զանց առնուած է, վասն զի դուցէ թէ արտաբերութեան առեն գրեթէ անզգալի եղած էր։ Հպ. եւ զնդ. [illegible] (հէն)։ — Հպ. [illegible] (ընդ), զնդ. [illegible]։ Բայց Հպ. [illegible] (բարեմարդ կամ մարդաշատ) եւ [illegible] (բարեձի կամ ձիաշատ) սկզբնատառ հ շունչն անհետ ըրած են. վասն զի Հպ. [illegible], զնդ. [illegible] եւ Հնդ. [illegible] (բարի, լաւ, բազում) բառն է։ Նոյնպէս անհետ եղած է բառին մէջ, Հպ. [illegible] (մէք), զնդ. [illegible]։ Հնդ. [illegible]։ — Հպ. [illegible] (մեր), զնդ. [illegible], Հնդ. [illegible]։

Այս հին պարսիկ շունչը զանդիկ լեզուի մէջ ըստ պարագայից հ կամ [illegible] է, այնպէս նաեւ մեր մէջ։

Հին պարսիկ լեզուի բաղաձայնից վրայ ամփոփ տեսութիւն մը տալու համար՝ հոս համօրէն միահամուռ կը դնենք։

Կոկորդականք՝	կ, գ, խ.
Քիմականք՝	ճ, ջ.
Ատամնականք՝	տ, դ, թ.
Շրթնականք՝	պ, բ, փ.
Ռնգականք՝	ն, մ.
Կիսաձայնաւորք՝	ր, յ, վ.
Շչականք՝	ս, զ, շ.
Շնչական՝	հ.

Ուրեմն հին պարսկերէն բաղաձայնները [illegible] են թուով։ Մենք աւելի ունինք հետեւեալները՝ ծ, ց, ձ, ղ, լ, ռ, չ եւ ժ։ Նոյնպէս մեր ֆ ն անծանօթ է հին Պարսկին։ Դարձեալ միտք առնելու է որ վերոգրեալ հայ տառերը ձայնիւ նոյն կամ նման, բայց ըստ մեծի մասին այն նոյնաձայն պարսիկ տառերէն տարբեր են ծագմամբ։

Հ. ՍԵՐ. ՏԵՐՎԻՇԵԱՆ
Մ. Ռ.

---

(1) Բարդութեանց մէջ, ինչպէս [illegible] (ուխտը, խօսքը սուտ), եւ ասկէ [illegible], [illegible] (ստախօս) եւայլն։

(2) Պահուած [illegible] (ձեռագործ), [illegible] (երախտակալ, [illegible]), եւ [illegible] օտար բառերուն մէջ։

(3) Կայ ան զականի ուրիշ նշան մըն ալ որ քանի մը օտար բառերու մէջ միայն կը հանդիպի, ինչպէս [illegible] (Բաբելացւոյ մը անուն) եւ [illegible] (վիճակի մը անուն ի Բաբիլոն)։ — Այս նշանն Օփփէրթ ւ կ'ուզէ կարդալ։

(4) Այս անմիջատ նախդիր մասնիկները [illegible] եւ [illegible]՝ հայ լեզուի մէջ ալ, ինչպէս յայտնի է, կը գործածուին։ Այսպէս [illegible]–մուճան, [illegible]–կեր, [illegible]–ուսանել, [illegible]–բաստել եւ այլն։ Իսկ [illegible], զոր ոսկի դարու լեզուն իբրեւ նախդիր գրեթէ չի ճանչնար, ետոյ լեզուիս կարծեցեալ նորոգիչներն սկսած են շատ յաճախ գործածել, ինչպէս [illegible]–փակել, [illegible]–բերել, [illegible]–առել, եւ այլն, որ խորթ են եւ յոռնաձեւ։

(5) Ասոնք այսպէս անուն առած են՝ որովհետեւ շչող ձայն մը կուտան։

(6) Այս [illegible] քմական է կամ այն [illegible] է, զոր մեր եւրոպացի քոյրերն իր հնագոյն չ ձայնովը պահած են։ Այլ է ատամնական [illegible] զոր մենք գոնէ ուրեք անկըթար կրցած ենք պահել։

ԿՐԹԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՍԿԻՒՏԱՐԻ

Խսկիւտարի Սէլամիէ թաղին կրթասիրաց ընկերութեան վերջին թեր Գործ. Ժողովոյ անդամք,

Նկատելով որ արդի Գործ. Ժողովն աւելի անուանական մարմին մ'է,

Նկատելով որ իրենց հրաժարումէն ցայսօր ընկերութիւնը հետեւ ամենափոքր յառաջդիմութիւն մը ընելէ աւելի դէպ ի անկում դիմած է եւ եղած գործառնութիւնք աւելի ծառայած են ընկերութեան ունեցած քիչ շատ գրեանքն ու կարասիները փոխաթափ կորստեան մատնելու եւ ընկերութեան բաժանորդաց «կրթասիրաց» անունն իսկ մոռցնելու,

Նկատելով որ իրենց հրաժարման ժամանակ ընկերութեան պայմանագրեալ մի պարտքը ոչ ոք մտածած է վճարել, եւ այսօր այդ պարտքին գլխուցաւը իրենք մտիկ ընելու ստիպուած են,

Նկատելով որ ընկերութեան հետ հաշիւներ ունեցող անձնուէր անդամք չեն հաճած ցարդ մեր կողմէ իրենց եղած բուռն հրաւիրանաց գործնականապէս պատասխանելու,

Այս նկատումներէ յետոյ փափաքելով իրաց կացութեան գործնական վախճան մը տալ եւ գոնէ իր կործանման մէջ ընկերութեան պատիւը պահել,

Որոշած են եւ կը հրաւիրեն սոյն ընկերութեան հին եւ նոր Գործադիր եւ կեդրոնական ժողովոց անդամները գալ յառաջիկայ կիւրակէ 5/17 օգոստոս ժամը 4էն 5 Սէլամիէի դպրոցին կից լսարանի սրահը ի պարտուպատշաճ տնօրինութիւն։

Նոյն օրն ի բացակայութեան գրաւոր զեկուցմանց, ներկայ գտնուողներն իրաւունք պիտի ունենան տնօրինել եւ գործադրել ինչ որ իրենք հարկ տեսնան։

Ի դիմաց անդամոց լուծեալ
Գործ. Ժող. Կրթ. Ընկ.
Մկրտիչ [illegible]

30 օգոստ. 1882
Խսկիւտար Պաղլար Պաշի

ԱԶԴ

Արմաշու Չարխափան Ս. Աստուածածնի վանից տարեկան տօնին ժամանակն ըլլալով, հարկ տեսած է վանքին վարչութիւնն հրատարակել՝ թէ ճանապարհի երկիւղ բնաւ չըկայ. վանքին որոշած յատուկ ոստիկանութիւնը ճանապարհն ապահոված է, ասկէ զատ շոգենաւի եւ երկաթուղւոյ ճանապարհի վրայ անցագրի պահանջք չըկայ բնաւ։

Որոնք որ ուխտի համար պատրաստուած են, ազատ, անվնաս, և անարգել կրնան գալ և իրենց ուխտը կատարել։

Հայր վանացն Արմաշու
ԽՈՐԷՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
1882 օգոստ. 22
ի Ս. վանս յարմաշ

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ԱԶԴ

Տօքթ. Տ. Պապաեան պատիւ ունի ծանուցանելու թէ իւր բնակութիւնը հաստատած է Մաքրի գիւղի եկեղեցւոյն դիմացի քարաշէն չէնքերէն մէկուն մէջ, ուր ամեն օր իրեն դիմող հիւանդները պատրաստ է դարմանելու։ Կիրակի օրերն ալ եկեղեցւոյն մէջ մասնաւոր սենեակ մը յատկացած է իրեն, ուր ժամը 7—9 ձրի պիտի դարմանէ հիւանդները։ Նաեւ երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ժամը 4—6 Մահմուտ փաշայի գլուխը Նըւրըզ խանի կից Գափամաճեան էֆէնտիի դեղարանը, ուրբաթ օրերն ալ ժամը 4—6 Պահճէ գափու Յ. Մէրամէթճեան էֆէնտիի դեղարանը կը գտնուի։

Աղքատաց ձրի կը նայի։

ԱԶԴ

Ազգային վարժարանի մը համար կը խնդրուի բաւական գոհացուցիչ թոշակաւ չափահաս և փորձառու վարժուհի մը որ գիտնայ բաւական լաւ Հայերէն (ընթերցանութիւն, ուղղագրութիւն, քերականութիւն), լաւ գիր և եթէ կարելի է լաւ ձեռագործ։

Դիմել Զաքմաքճըլար Եօգուշը Շիւմալիւլի խանի մէջ Պ. Արամ Աշճեանի սպարանը։ 5—4

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամիսը մէկ անգամ կը ճամբորդեն Լիվերբուլէ և Միջերկրականի միջեւ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճերիա	3,000	Շերպուրկ	2,000
Ատլաս	3,000	Նուբիա	2,000
Մալթա	3,000	[illegible]	1,200
Մարաթոն	3,000	Պրինսէս Քուին	1,200
Պալմիրա	3,000	Օրանիա	7,000
Սամարիա	3,000	Բավոնիա	5,000
Սարակոսա	3,000	Սեֆալոնիա	5,000
Սիտոն	3,000	Սերվիա	7,800
Պաթավիա	3,800	Կալլիա	4,000
Թարիֆա	3,000	Քադալոնիա	4,700
Տէմէրարա	2,500	Սքիթիա	4,600
Քետար	2,500	Պոթնիա	4,600
Մորոքքօ	2,500	Բարդիա	3,200
Թրինիտատ	2,500		

Տէմէրարա շոգենաւը Լիվերբուլէն կը սպասուի ամսոյս դէպ ի վերջը։

Ստորագրեալս արտօնութիւն ունի ճանբորդ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսդընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր սակագիներով։

Դիմել առ
ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՈԼԻ, Գործակատար. թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա։

Տնօրէնք ընկերութեան
ՊԸՐՆՍ ԵՒ ՄԱՔԻՎԸՐ
1, Ռըմֆորտ Սթ. Լիվըրբուլ։

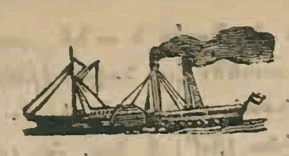

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը ճամբորդեն Լիվերբուլէ և Արեւելքի միջեւ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճերեան	2,500	Ֆավոնեան	3,700
Ալզասեան	2,500	Ֆլամինեան	3,700
Անտալուզեան	2,500	Ֆլավեան	3,700
Աթենեան	2,500	Իպերեան	5,500
Արաբեան	3,700	Իլլիրեան	5,500
Պավարեան	6,000	Իստրեան	5,500
Պուլկարեան	6,000	Լեսպեան	2,200
Քաստիլեան	800	Լիկուրեան	2,500
Սարտինեան	2,000	Լեոն	800
Տաւրոս	700	Օփորթօ	700
Էճիփթեան	3,700	Պերուեան	3,800
Ֆրիգեան	3,700	Վալենսեան	6,800
Ֆլորենտեան	3,700	Վիրճինեան	6,800

Ալճերեան շոգենաւն յառաջիկայ շաբթու մէջ պիտի մեկնի ուղղակի Լիվերբուլ։

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատուեցաւ Լիվերբուլի եւ Պոսդընի միջեւ, եւ ստորագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագիներով։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Գործակալ թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ եւ ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալդար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք.
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման եւ ընկ.
Մալդա, Ա. Քամիլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտադոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդոլ եւ ընկ.

ԱՅԵՐԻ ՎԻԿՈՐԸ եղական դարման է հերաց ամեն տեսակ դժուարութեանց և սոյն նպատակին համար ծախուած ուրիշ բաղադրութիւններէ առաւել գոհ կ'ընէ գործածողները։ Մանաւանդ իգական սեռի գործածութեանը համար անհրաժեշտ է այս, քանզի կառատացնէ ու մետաքսանման փայլուն և կակուղ կ'ընէ գլխու կարծր մազը։ Որև է պատճառաւ գունաթափ եղածը անվրէպ իր նախկին գոյնին կը վերադարձնէ. անհաստատ մազը կը վերահաստատէ, թափածին տեղ նոր մազ կը բուսցնէ եթէ արմատը փճացած չէ (քանզի բնութեան մէջ ոչինչ կարող է մազ բուսցնել երբ արմատը փտած է), գլխուն ճերմակ թեփը շուտով կանհետացնէ։ Միով բանիւ բնական ու փայլուն մազի առատութեամբ գլխոյն զարդարուելովը գործածողը խիստ վայելչագեղ կերպարանք մը կստանայ։ Մեծ քաղաքներու մէջ և այլ տեղեր բազմաթիւ գործածողք ապացուցեր են վկայեն։ Անուշահոտ ջուր մ'է, ինչը կանանց թուալէթի մէջ անփոփոխելի է. Գեղավաճառք ի այլ չափեր կը ծախեն։ Այերի Վիկորը հարցնել պէտք է։ Գլխաւոր տեղին է Մրնաւանի Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։

ՔԻՆԱ ՔԱԼԻՊԷԱԹԱ

Միակ կեդրոնական [illegible]
[illegible]

ԱԶԴՈՒ ԵՒ ԽԻՍՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԸՄՊԵԼԻՔ

Տենդէ, արեան նուազումէ, եւ ջիղերու տկարութենէ պատճառեալ ամեն կարգի հիւանդութեանց

ՕԳՏԱԿԱՐ ԴԵՂ

Ախորժակ բացող, երեսին գոյնը, եւ զօրութիւնը կենդանացնող, շարժման թեթեւութիւն եւ մտքի արթնութիւն տուող ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ ՈԳԵԽՈՐԻՉ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ։

Մթերանոց, ի Ղալաթիա Ամերիկեան դեղարան, Մէհմէտ-Ալի փաշա խան։

Պոլսոյ կողմն ալ կամուրջին դէմ Պ. Հ. Քիւչիւքեան եղբարց եւ Պահճէ գափու Գասաբեան մթերանոցներուն մէջ։

☞ Բարեհամբաւ բժիշկ Տօքթոր Հիւնքեարպէյէնտեան որ մինչեւ ցարդ սովորութիւն ունէր միայն իւր տունը ընդունիլ հիւանդները կը ծանուցանէ արգոյ հասարակութեան որ այժմ վերայիշեալ Ամերիկեան դեղարանն ալ պիտի այցելէ ամեն երեքշաբթի հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը կէս օրէն յետոյ իրեն ներկայացող հիւանդները նայելու։

ՄԱՐԳԱՐ Վ. ՊԵՅԼԻԿՃԵԱՆ

LA VELOUTINE

ՄԵԾ ՑԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԼԱ ՎԸԼՈՒԹԻՆ

ՑԱՏՈՒԿ ԲՐԻՆՁԻ ՓՈՇԻ

Պատրաստեալ Պիսմութով ուսափ և օգտակար ներգործութիւն մ'ունի մորթի վրայ, որուն կը կպչի և չտեսնուիր, և այսպէս մանկական թարմութիւն մ'և բնական փայլունութիւն մը կուտայ երեսի գոյնին։ Կը գտնուի Ֆէյ փարֆիւմէօրին քով փարիզ Ռիւ տը լա փէ փողոց, և այլ ամեն փարֆիւմէօրներու և վաճառատներու քով։ 21—9

F. OERTLI

Ֆ. ՕԷՐԹԼԻ

Կ. Պոլիս Մաթէօ խան Թարագճըլար փողոց Թրուամբի Մաղազա հիմնեալ 1860 թուին.

Ներածութիւն մեծաքանակ Քեօսէլէի, Վիտէլայի, Քէչիօրէրիսի, Վաքեթայի, Բուզանի-Լուսթրինի, Մոսքոֆ-Թիդասիի, Տէվէհերիսիի, Ձեռնոցի, Բէվէնդուլի, Թիրանթայի, Լաստիքի, եւ կօշկագործութեան վերաբերեալ ամեն նիւթերու։

Նմանապէս ներածութիւն Զուիցերական Մանիֆաթուրաներու, Նազմաներու, Շէյթանպէզիի, Թաշկինակի եւ այլն։

Գիներն յոյժ չափաւոր։ 12—10

ՆՈՐԱՅՐԻ

ԳԱՂՂ.—ՀԱՅ ԲԱՌԳԻՐՔ

Հրատարակեցաւ 105րդ թերթն։

Ով որ կ'ուզէ բաժանորդ գրուիլ, պէտք է դիմէ առ Մեծ. սեղանաւորս Գ. Ա. Սամանճի-Մոմճեան, 4. Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա, կամ առ Մեծ. Պ. Ֆըրէնկեան գրավաճառ. յՈւզուն չարշը։

Գին բաժանորդագրութեանն է 1 1/2 Օսմանեան ոսկի։

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

Բարոյական, Քրիստոնէական, Պատմական, Ուսումնական, Աշխարհագրական, և այլ պիտանի գիտելեաց, Մանկական վէպեր, Մանրավէպեր, Զուարճալի խաղեր։

Սոյն հնգետասանօրեայ ընտիր և օգտաւէտ հրատարակութեան առաջին հատորին 11րդ տետրն ելած է։

Ա. հատորին (24 տետր) տարեկան գինն է երկու արծաթ մեճիտ։

Ռուսաստանի համար 4 րուպլի։

Տասն երկու տետրին, (վեցամսեայ) գինն է քսան և հինգ ղրշ։

Աղքատ տղայք տարեկանի (24 տետրին) պիտի վճարեն մէկ արծաթ մեճիտ, եթէ իրենց դպրոցին հոգաբարձութենէն և կամ գլխաւոր Դասատուէն վկայական մը բերեն։

Ստորագրութիւնք Ա. տետրէն կսկսին։

Բաժանորդագրութեան տեղերն են՝ Սուլթան-Համամ թիւ 14 կամուրջի գլուխ՝ Սուքճի Պօղոս աղայի խանութը։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԸՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ
Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութեան Անգլ. Լիր.

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	500,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	1,218,495-1,718,495
1881ին զուտ հասոյթը	1,024,460

NORTHERN
Assurance company
ՆՈՐԹՀԸՐՆ
Լոնտրայի և Էպէրտինի ապահովութեան ընկերութեան Անգլ. Լիր

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	150,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն գոյացեալ	380,000-530,000
Զուտ հասոյթ 1878ի	351,000

Ստորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն թէ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի գրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաշխուին երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումով մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովը՝ Ընկերութիւնք ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բռնողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ, ինչպէս Բերայի, Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն ու գաւառները։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000
ՄԱՐԻԹԱՅՄ
Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Ստորագրեալք, շոգենաւերը, առագաստանաւերն և անոնց մէջի վաճառքները ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած են ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա Քըմիսօն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն առ

և Տնօրէն ամեն գործառնութեանց
ԳԱՌՆԻԿ Բ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

Գործակատարն յիշեալ Ընկերութեանց
ՃՕՀՆ ՐԱՌԻԼ.

ԳԱՄԷԼԻԱ

(ՆԱԽԿԻՆ ԿԼՈՒԱՌ)

109 — ԿԱԼԱԴԱ ՍԱՆՏԸՔՃԸԼԱՐ ՓՈՂՈՑ — 109

Երբեմն Քօնթի Շահինի եւ յետոյ «Կըռաւ» անուամբ մեր վարչութեան ներքեւ գտնուած ծխախոտի գործարանն, այս անգամ կառավարական պաշտօնական ազդարարութեամբ իւր անունն Գամէլիա փոխելով, ըստ նախնոյն ամեն ջան եւ գոհողութիւն չպիտի խնայուի մեր կողմէն աւելի եւս ընդհանրութեան գոհունակութեան արժանանալու, եւ նորա ճաշակը լիովին գոհացնելու համար. հետեւաբար կը հրաւիրեմք մեր արգոյ յաճախորդներն, որ փութան պատուել սոյն գործարանն, եւ նորա արտադրութեան ազնիւ եւ ընտիր ծխախոտներէ բաղադրեալ լինելն փորձով հաստատեն։

Մասնաւոր խնամով նոր ձեռք բերուած Եէնիճէի հատընտիր բերքերուն շնորհիւ յաճախորդք կարող են գտնել մեր քով անոյշ անխառն եւ զուտ հոտաւէտ ծխախոտ եւ գլանիկներ, որոնց գերազանցութեան չեն կարող հաւասարիլ եւ բաղդատութեան մտնել ուրիշ որ եւ է ծխախոտի արտադրութիւնք։

Թէ Կ. Պոլսէն տրուած եւ թէ գաւառներէն խրկուած յանձնարարութիւնք անմիջապէս ճշդութեամբ եւ փութանակի կը կատարուին, ինչ քանակութեամբ որ ըլլան տրուած հրամանները։

Օտար երկիրները եկած յանձնարարութիւնք ըստ մաքսային օրինաց պանտըրօլի տուրքէ ազատ են։

Մթերանոց, կալաթա Սանտըքճըլար փողոց թիւ 109.
Մասնաճիւղ, Կ. Պոլիս Պալըք-բազար թիւ 165.

ԳԻՆԵՐ

ԾԽԱԽՈՏ

Հին 300նոց 10 տրամնոց 7 1/2 ղրշնոցն = Նոր 240նոց 25 կրամնոց 6 ղրշ
» 200 » » » 5 » = » 160 » » » 4 »
» 150 » » » 3 3/4 » = » 120 » « » 3 »

Մնացորդ տեսակներն իրենց պանտրօլի վրայ եղած գիներովը։

ՍԻԿԱՐ

Հին 300նոց 25 հատնոց 7 1/2 ղրշնոց = Նոր 240նոց 25 հատնոց 6 ղրշ
» 200 » » » 5 » = » 160 » » » 4 »
» 150 » » » 3 3/4 » = » 120 » » » 3 »

100նոց եւ 80նոցն իրենց նախկին գիներովը։

ՏԷՄԻՐՃԻԱՓՈՒԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 1 սեպտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս, ղրշ 110 10 տա.	Անգլ. լիր
Փարիզ 3 » Ֆր. 22 87 1/2 տա.	Օսմ. լիր

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմ. քօնս. գոցուեցաւ	13,14
բացուեցաւ	13,14
կէս օրին	13,11
Եգիպտ. միաց. բաց. ոսկի	68,35
կէս օր	68,35
	Անգլ. լիր
Ասօսիէթէ ձէնէրալ 6 0/0	5,10
» Օթոման	4,10
Կ. Պոլսոյ Պանքան	8,30
Քրէտի ձէնէրալ 6 0/0 Օսմ. լիր	6,20
Փոխ. 1863 (Մուքթոն) 6 0/0 Ֆր.	—
» 1865 » 6 0/0	76,
» 1869 (Բինար) 6 0/0	67,
» 1872 (Պօն տիւ Թրէզօր)	24,
» 1873 (Բինար) 6 0/0	62,
Ռումէլիի երկաթուղի	52 50
Լաւրիում գ. կա.	176,
Թրամուեյ (գ. կ.) Օսմ. լիր	340,
Թղթադրամ »	1100
	45
Հէվալէսէց	
Բէքօր	

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն)

	Ղրշ.
Անգղիական ոսկի	110 8
Գաղղիական »	87 36
Բօլ	90 14
Իրիմից	81 15
Կայմէ թուղթ (գարիք)	911
» արծաթ (նոր)	90 20
Մէճիտիէի տարբերութիւն	107 38
Լէցեոց	124 35
Իւնդոց	208 10
Մէթալիք	205 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 13 սեպտ.

Անգլ. քօնս.	99 13/16
Օսմ. »	12 3/8
Փոխ. 1865	15 1/4
» 1869	13 3/4
» 1871	69 1/4
» 1872	23
» 1873	12 1/2
» 1877	81 1/4
Պանք Օթոման	20 5/8
Ռուս. փոխ. 73ի	82 7/8
Եգիպտ. միացեալ	63 3/4
» արտօնաւոր	89 1/8
Տայրա Սանիէ	66 1/2
Փոխ. Ռոչիլտ	84 1/2
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	

Փարիզ 13 սեպտ.

Գաղղ. քօնս. 5 0/0	116 65
» » 3 0/0	83,35
Օսմ. քօնս.	12,42 1/2
Փոխ. 1865 Ֆր.	76
» 1869	68,
» 1873	62
Օսմ. Երկաթուղի	55,
Պանք Օթոման գ. կ.	767,50
Քրէտի Լիոնէ գ. կ.	640,
Ռուս. փոխ. 5 0/0 (1877)	88 1/2
» ». Արևելեան	—
Իտալ. քօնս.	89,27 1/2
Եգիպտ. միացեալ	320,
Փոխանակագիր Լոնտ. վրայ	25,24

Վիեննա 13 սեպտ.

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	119 10
Ռումէլիի երկաթուղի	25

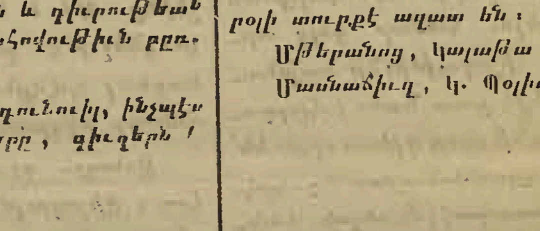

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ 5 Սեպտ. (Ն. Տ.) 1882, մինչեւ նոր տնօրէնութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	6	2	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38
	Առաւօտ										Իրիկուն								
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս . . . ելք	5 12	6 51	7 15	7 46	8 16	8 48	9 14	10 11	11	11 55	2 18	3 29	4 9	4 38	5 28	5 58	6 26	6 53	7 26
Գում-գաբու	5 22	7	7 27	7 56	8 26	8 58	9 24	10 21	11 10	12 5	2 28	3 39	4 19	4 48	5 38	6 8	6 36	7 3	7 36
Ենի-գաբու	5 26			8	8 30		9 28	10 26	11 14	12 9	2 33	3 44	4 24	4 53	5 43	6 12	6 41	7 8	7 41
Սամաթիա	5 32			8 7	8 36		9 34	10 33	11 20	12 15	2 40	3 50	4 31	4 58	5 49	6 17	6 48	7 15	7 48
Եէտի-գուլէ	5 37	7 10	7 41	8 11	8 38	9 8	9 37	10 38	11 25	12 18	2 45	3 55	4 34	5 3	5 54	6 20	6 53	7 18	7 53
Մաքրիգիւղ	5 50	7 21	8	8 23		9 21		10 52	11 39		2 56	4 8		5 16	6 7		7 6		8 4
Այ-Ստեֆանոս	6 2		8 14	8 33		9 31		11 2	11 51			4 19		5 26	6 18		7 18		
Ֆլօրիա	6 12								12 1								7 28		
Քիւչիւք-Չէքմէճէ . . . ժամանում	6 14		8 25						12 3								7 30		

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	1	37
	Առաւօտ									Իրիկուն									
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք-Չէքմէճէ . . . ելք		6 35		7 35							1 39							6 38	
Այ-Ստեֆանոս		6 46		7 46		8 42		9 45	11 25		1 50		4 39		5 32		6 26	6 51	
Մաքրիգիւղ	6 3	6 58	7 28	7 58		8 54		9 57	11 37		2 3	3 8	4 51		5 42		6 39	7 5	
Եէտի-գուլէ	6 17	7 11	7 41	8 11	8 45	9 7	9 44	10 10	11 50	1 19	2 17	3 21	5 4	5 20	5 55	6 27	6 52	7 26	7 52
Սամաթիա	6 21	7 16	7 46	8 15	8 48	9 12	9 47		11 55	1 24		3 26		5 25	5 58				
Ենի-գաբու	6 27	7 23	7 52	8 22	8 54	9 18	9 53		12 1	1 30		3 33		5 32	6 4				
Գում-գաբու	6 32	7 28	7 57	8 27	8 59	9 23	9 58	10 20	12 6	1 35	2 27	3 38	5 13	5 37	6 9	6 37	7 2	7 40	8 1
Կ. Պոլիս . . . ժամանում	6 40	7 36	8 5	8 35	9 7	9 31	10 6	10 28	12 14	1 43	2 35	3 46	5 21	5 45	6 17	6 45	7 10	7 50	8 9